

Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2015

Έκθεση Ποιότητας (ESQRS)
Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)
Έτος Αναφοράς 2015

Όνομα Αρχείου Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών Έκθεση Ποιότητας
Έτος Αναφοράς 2015

Πάροχος στοιχείων Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

Περιεχόμενα

1. Επικοινωνία
2. Εισαγωγή
3. Διαχείριση Ποιότητας και Αξιολόγηση
4. Συνάφεια
5. Ακρίβεια και Αξιοπιστία
6. Εγκαιρότητα και Εγκυρότητα
7. Προσβασιμότητα και Σαφήνεια
8. Συγκρισιμότητα
9. Συνοχή
10. Κόστος και Επιβάρυνση
11. Εμπιστευτικότητα
12. Στατιστική Επεξεργασία
13. Σχόλια

1. Επικοινωνία

1.1. Οργανισμός

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

1.2. Αρμόδια Μονάδα

Διεύθυνση Στατιστικών Πληθυσμού και Αγοράς Εργασίας

Οργανισμός

Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (Γ53)

1.3. Όνομα Υπεύθυνου

1. Γεώργιος Ντούρος

2. Μαριλένα Κάντα

1.4. Αρμοδιότητα Υπεύθυνου

1. Προϊστάμενος του τμήματος

2. Σχεδιασμός ερωτηματολογίου, συγγραφή οδηγιών της έρευνας, διαχείριση της βάσης δεδομένων, δημοσίευση αποτελεσμάτων κλπ.

Πειραιώς 46 & Επονιτών, 18510 Πειραιάς, Ελλάδα

1.5. Ταχυδρομική Διεύθυνση

1.6. Ηλεκτρονική Διεύθυνση

g.ntouros@statistics.gr

m.kanta@statistics.gr

1.7. Αριθμός Τηλεφώνου

(+30) 213 - 135 - 2174 (Γεώργιος Ντούρος)

(+30) 213 - 135 - 2902 (Μαριλένα Κάντα)

1.8. Αριθμός Φαξ

(+30) 213 135 2906

2. Εισαγωγή

Η κατάρτιση της Έκθεσης Ποιότητας αποτελεί μέρος της διαδικασίας ολοκλήρωσης της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών. Προκειμένου να αποτιμηθεί η ποιότητα των στοιχείων της έρευνας σε εθνικό επίπεδο και να είναι δυνατή η σύγκριση των αποτελεσμάτων των ερευνών μεταξύ των χωρών, η Στατιστική Υπηρεσία της κάθε χώρας παράγει αναλυτικές πληροφορίες που αφορούν κυρίως: στη συνολική στατιστική διαδικασία, στα δειγματοληπτικά και μη-δειγματοληπτικά σφάλματα και στις πιθανές αποκλίσεις από τους συνήθεις ορισμούς και έννοιες.

Το παρόν κείμενο ακολουθεί τη συνήθη δομή των ευρωπαϊκών εκθέσεων ποιότητας (ESQRS), η οποία αποτελεί τη βασική δομή αναφοράς μεταδεδομένων σχετικά με την ποιότητα των στατιστικών στοιχείων στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος. Πρόκειται για ένα πρότυπο παρουσίασης μεταδεδομένων που στηρίζεται σε 13 βασικές έννοιες, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορους στατιστικούς τομείς με σκοπό τη βέλτιστη δυνατή εναρμόνιση των απαιτήσεων παροχής αναφορών ποιότητας στο Ευρωπαϊκό Στατιστικό Σύστημα.

Γενικά, κάνοντας μια εισαγωγή για την έρευνα, αναφέρουμε ότι η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών αποτελεί την εθνική έρευνα μέσω της οποίας συλλέγονται, με τη χρήση ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος, στοιχεία σχετικά με τη σύνθεση των νοικοκυριών, το εργασιακό καθεστώς των μελών τους, τις συνθήκες διαβίωσης, και κυρίως της δαπάνης των μελών του νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες καθώς και το εισόδημά τους. Οι πληροφορίες που συλλέγονται σχετικά με τη δαπάνη των μελών των νοικοκυριών είναι πολύ αναλυτικές. Δηλαδή, δεν συλλέγονται απλώς πληροφορίες σχετικά με τη συνολική δαπάνη ανά κατηγορία, π.χ. «διατροφή», «ένδυση – υπόδηση», «υγεία» κ.λ.π., αλλά αναλυτικά για κάθε επιμέρους είδος δαπάνης π.χ. «λευκό ψωμί», «φρέσκο, πλήρες γάλα», «βοδινό κρέας» κ.λπ. (σχετικά με τη διατροφή), «ανδρική υπόδηση», «γυναικεία υπόδηση» κ.λ.π. (σχετικά με την ένδυση και υπόδηση), «υπηρεσίες ανάλυσης ιατρικών εργαστηρίων», «φαρμακευτικά προϊόντα» κ.λ.π. (σχετικά με την υγεία), κ.ο.κ.

3. Διαχείριση Ποιότητας και Αξιολόγηση

Προκειμένου να βελτιωθεί η συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας μεταξύ των χωρών-μελών της ΕΕ, η ποιότητα των δεδομένων της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών εξασφαλίζεται αφενός από το γεγονός ότι διενεργείται σύμφωνα με τις στατιστικές αρχές του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές και αφετέρου από τη χρήση ενός κοινού, πρότυπου ερωτηματολογίου.

Η αποτίμηση της ποιότητας της έρευνας διενεργείται τόσο από την ΕΛΣΤΑΤ όσο και από τη Eurostat.

Το μέγεθος του δείγματος αντιστοιχεί σε υψηλής ακρίβειας αποτελέσματα. Συνεπώς, το μέγεθος του δείγματος ήταν αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού αναφοράς της έρευνας, ενώ επίσης ελήφθησαν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα πιθανά σφάλματα κατά τη διενέργεια της έρευνας. Στη βάση των προαναφερθέντων, θεωρείται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ χαρακτηρίζονται για την υψηλή τους ποιότητα.

4. Συνάφεια

4.1. Συνάφεια – Ανάγκες Χρηστών

Ο βασικός σκοπός της έρευνας είναι ο λεπτομερής καθορισμός του μοντέλου καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών, ώστε αυτό να χρησιμοποιηθεί στην αναθεώρηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Επιπλέον, η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών είναι η πλέον κατάλληλη πηγή για:

- Τη συμπλήρωση των υαρχόντων στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης,
- Τη μελέτη της δαπάνης των νοικοκυριών και τη σύνθεση αυτής σε σχέση με το εισόδημά τους, καθώς και άλλα οικονομικά, κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά τους,
- Την ανάλυση των αλλαγών των συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών σε σύγκριση με προηγούμενες έρευνες,
- Τη μελέτη τη σχέσης ανάμεσα στις αγορές των νοικοκυριών και τις απολαβές τους σε είδος,
- Τη μελέτη των χαμηλών ορίων εισοδήματος σε διάφορες κοινωνικο-οικονομικές κατηγορίες και ομάδες πληθυσμού,
- Τη μελέτη των μεταβολών στις διατροφικές συνήθειες των νοικοκυριών της χώρας
- Ο βασικότερος χρήστης των στοιχείων της έρευνας είναι η Eurostat, ενώ άλλοι χρήστες των στοιχείων προέρχονται από:
- Υπουργεία και άλλους Δημόσιους Οργανισμούς που χρησιμοποιούν τα στοιχεία για σχεδιασμό οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών,

- Πανεπιστήμια (καθηγητές, προπτυχιακοί / μεταπτυχιακοί φοιτητές) και ερευνητικούς οργανισμούς,
- Εταιρείες του ιδιωτικού τομέα,

Οι πολίτες, που συχνά λαμβάνουν την πληροφορία από τα ΜΜΕ σε δημοσιεύσεις που γίνονται από τις στατιστικές υπηρεσίες.

4.2. Συνάφεια – Ικανοποίηση Χρηστών

Γενικά, γίνονται σημαντικά βήματα στην κατεύθυνση ενίσχυσης χρήσης των δεδομένων, τα οποία είναι:

- Απόψεις των χρηστών
- Η ΕΛΣΤΑΤ συλλέγει επίσημη και ανεπίσημη ενημέρωση από τους χρήστες των στοιχείων της έρευνας.
- Η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας γίνεται με διάφορους τρόπους, όπως:
- Ηλεκτρονική δημοσίευση των πινάκων
- Εκτυπώσιμοι πίνακες
- Διάχυση πινάκων και μεταδεδομένων (στατιστικού και μεθοδολογικού περιεχομένου, ερωτηματολόγια, κ.λ.π.) μέσω internet (www.statistics.gr)
- Δελτία τύπου
- Προώθηση της βάσης μικροδεδομένων των χρηστών

Έχει δημιουργηθεί μια βάση μικροδεδομένων των χρηστών χρησιμοποιώντας τα κριτήρια ανωνυμίας που υιοθετήθηκαν επίσης και στην έρευνα EU-SILC. Η βάση αυτή είναι διαθέσιμη δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο. Περιλαμβάνει όλες τις μεταβλητές των ερωτηματολογίων της έρευνας, ενώ οι δαπάνες και το εισόδημα έχουν προσαρμοσθεί σε μηνιαία βάση.

Επίσης, έχει δημιουργηθεί μία ακόμα βάση μικροδεδομένων που περιέχει τη λίστα των προτεινόμενων από τη Eurostat μεταβλητών, σύμφωνα με το κείμενο HBS/153E_2013_EN.

Σχετική έρευνα χρηστών διενεργείται από το αρμόδιο Τμήμα Παροχής Στατιστικής Πληροφόρησης.

[Έρευνα ικανοποίησης χρηστών](#)

4.3. Πληρότητα

Οι μεταβλητές και τα δεδομένα της έρευνας θεωρείται ότι διακρίνονται για την πληρότητά τους και την υψηλής ποιότητας ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί.

5. Ακρίβεια και Αξιοπιστία

Η έννοια της ακρίβειας αναφέρεται ουσιαστικά στην ακρίβεια των εκτιμήσεων που υπολογίζονται από τη χρήση ενός δείγματος αντί του πληθυσμού. Η ακρίβεια εξαρτάται από το μέγεθος του δείγματος, το σχεδιασμό της έρευνας, την επίδραση του σχεδίου δειγματοληψίας (design effect) και τη δομή του υπό έρευνα πληθυσμού. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα δειγματοληπτικά και μη-δειγματοληπτικά σφάλματα. Τα δειγματοληπτικά σφάλματα αφορούν στη μεταβλητότητα που συμβαίνει τυχαία εξαιτίας της χρήσης ενός δείγματος αντί του πληθυσμού και τα μη δειγματοληπτικά σφάλματα είναι σφάλματα που μπορεί να προκύψουν σε όλες τις φάσεις διενέργειας της έρευνας, συλλογής και παραγωγής των στοιχείων.

5.1. Ακρίβεια- Συνολικά

Επειδή η έρευνα είναι δειγματοληπτική εμφανίζονται δειγματοληπτικά σφάλματα. Επίσης υπάρχουν και μη δειγματοληπτικά σφάλματα (λάθη μη ανταπόκρισης, λάθη μέτρησης, κλπ.) τα οποία με κατάλληλους ελέγχους ανιχνεύονται και διορθώνονται.

Για το 2015 το μέγεθος του δείγματος ανήλθε στα 6.150 νοικοκυριά (κλάσμα δειγματοληψίας 1/λ 1,5%). Ο συνολικός αριθμός των μονάδων επιφανείας ανήλθε σε 1.023.

Πίνακας 1: Ποσοστό ανταπόκρισης

ΕΟΠ 2015	Τελικό δείγμα	Ποσοστό ανταπόκρισης (R%)
	6.150	64,1

Πίνακας 2: Αριθμός νοικοκυριών που η συνέντευξή τους καταχωρίζεται στη βάση δεδομένων. Τριμηνιαία κατανομή και σύνολο

Τρίμηνο	Αριθμός νοικοκυριών	%
1	1.540	25,0
2	1.551	25,2
3	1.522	24,7
4	1.537	25,0
Σύνολο	6.150	100,0

Πίνακας 3: Αριθμός μελών των νοικοκυριών που η συνέντευξή τους καταχωρίζεται στη βάση δεδομένων. Τριμηνιαία κατανομή και σύνολο

Τρίμηνο	Αριθμός μελών	%
1	3.744	24,9
2	3.840	25,5
3	3.711	24,7
4	3.739	24,9
Σύνολο	15.034	100,0

5.2 Δειγματοληπτικά Σφάλματα

Για τη μέτρηση των δειγματοληπτικών σφαλμάτων υπολογίστηκαν συντελεστές μεταβλητότητας για τα βασικά χαρακτηριστικά της έρευνας και όπως προκύπτει οι τιμές τους ανήκουν στα αποδεκτά όρια.

Αναφέρουμε, επίσης, ότι για μία εκτίμηση \hat{R} , ο συντελεστής μεταβλητότητας ορίζεται ως:

$$CV(\hat{R}) = \frac{\sqrt{V(\hat{R})}}{\hat{R}} * 100$$

Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με το σχέδιο δειγματοληψίας και την διαδικασία εκτιμήσεων παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί ενώ παρουσιάζονται οι συντελεστές μεταβλητότητας για τις 12 βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών.

Πίνακας 4. Συντελεστές μεταβλητότητας για τις 12 βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών

Αγαθά και Υπηρεσίες	Συντελεστής Μεταβλητότητας %
Σύνολο	1,5
Είδη διατροφής	1,2
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	2,6
Είδη ένδυσης και υπόδησης	3,1
Στέγαση	1,2
Διαρκή αγαθά	3,3
Υγεία	3,0
Μεταφορές	3,1
Επικοινωνίες	1,5
Αναψυχή και πολιτισμός	3,8
Εκπαίδευση	5,4
Ξενοδοχεία, καφετέριες και εστιατόρια	2,6
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	2,5

5.3. Μη-Δειγματοληπτικά Σφάλματα

Τα μη δειγματοληπτικά σφάλματα διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Σφάλματα μη ανταπόκρισης
- Σφάλματα επεξεργασίας
- Σφάλματα μέτρησης

Σφάλματα μη ανταπόκρισης

Προκειμένου να μειωθεί το ποσοστό μη ανταπόκρισης έγιναν τα ακόλουθα:

- Στάλθηκε εισαγωγική/ενημερωτική επιστολή περίπου ένα μήνα πριν την έναρξη της έρευνας σε όλα τα νοικοκυριά που επιλέχθηκαν να ερευνηθούν προκειμένου να ενημερωθούν για την επιλογή τους, ενώ ταυτόχρονα ζητούσε τη συνεργασία τους και την παροχή από μέρους τους αξιόπιστης πληροφορίας.
- Στην περίπτωση που ο ερευνητής κατά την επίσκεψή του δεν μπορούσε να εντοπίσει μέλη του νοικοκυριού, άφηνε επιστολή με ημερομηνία της επόμενης επίσκεψής του καθώς και τον αριθμό τηλεφώνου του (τουλάχιστον 3 επισκέψεις σε κάθε νοικοκυριό προκειμένου να εντοπιστεί).

Σφάλματα επεξεργασίας

Για τη διόρθωση των σφαλμάτων επεξεργασίας έγιναν ποσοτικοί και ποιοτικοί έλεγχοι στη βάση δεδομένων.

Σφάλματα μέτρησης

Αντιμετωπίστηκαν με τους ακόλουθους τρόπους:

- Παροχή κατάλληλης πληροφόρησης
- Εκπαίδευση
- Έλεγχοι που υλοποιήθηκαν τόσο από την ΕΛΣΤΑΤ (λογικοί/πληρότητας/ροής κ.λ.π.)

5.3.1. Σφάλματα Κάλυψης

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών στηρίζεται στη διασταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία, με πρωταρχική δειγματοληπτική μονάδα τη μονάδα επιφάνειας (ένα ή περισσότερα οικοδομικά τετράγωνα) και τελική μονάδα δειγματοληψίας το νοικοκυριό. Χρησιμοποιούνται, συνεπώς, δύο δειγματοληπτικά πλαίσια:

- Το πλαίσιο των μονάδων επιφάνειας (πρωταρχικές μονάδες δειγματοληψίας) και
- Το πλαίσιο των νοικοκυριών σε κάθε επιλεγμένη μονάδα επιφάνειας

Το πλαίσιο των μονάδων επιφάνειας ενημερώνεται κάθε δέκα (10) χρόνια κατά τη Γενική Απογραφή Πληθυσμού και Κατοικιών. Το πλαίσιο των νοικοκυριών σε κάθε επιλεγμένη μονάδα επιφάνειας ενημερώνεται πριν την επιλογή των προς έρευνα νοικοκυριών. Συνεπώς, πιθανά σφάλματα κάλυψης μπορεί να προκύψουν κυρίως εξαιτίας του πλαισίου των μονάδων επιφάνειας. Εντούτοις, τέτοιου είδους σφάλματα διορθώνονται με τη χρήση βοηθητικών μεταβλητών (διαδικασία calibration) κατά τον υπολογισμό των σταθμίσεων, όπως περιγράφεται στη σχετική παράγραφο.

5.3.1.1. Υπερκάλυψη – (%)

.....

5.3.2. Σφάλματα Μέτρησης

Αντιμετωπίζονται με την ύπαρξη οδηγιών για την ορθή συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, με την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών συγκεντρώσεων αλλά και με την πραγματοποίηση ελέγχων (λογικών, ροής, τιμών) που υλοποιούνται από την ΕΛΣΤΑΤ.

1-Ερωτηματολόγιο

Για το σχεδιασμό των ερωτηματολογίων της τρέχουσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν τα ερωτηματολόγια προηγούμενων ερευνών. Η δομή των ερωτηματολογίων είναι σχεδόν όμοια με αυτή των προηγούμενων.

Επίσης, προκειμένου να οριστικοποιηθούν τα ερωτηματολόγια, ελήφθησαν υπόψη όλες οι παρατηρήσεις που αφορούσαν σε ερωτηματολόγια των προηγούμενων ετών, καθώς και η εμπειρία από ανάλογες έρευνες και οι προτάσεις των βασικών χρηστών των δεδομένων της έρευνας.

2-Οι ερευνητές και τα σεμινάρια εκπαίδευσής τους

Όλοι οι ερευνητές παρακολούθησαν μονοήμερο σεμινάριο πριν την έναρξη της έρευνας πεδίου.

Στο σεμινάριο διανεμήθηκε εγχειρίδιο οδηγιών, ενώ δόθηκαν στους ερευνητές όλες οι απαραίτητες οδηγίες και διευκρινίσεις. Το εγχειρίδιο περιελάμβανε πληροφορίες αναφορικά με τους στόχους της έρευνας, τον τρόπο οργάνωσης της, τη νομική της βάση και διοικητικά ζητήματα σχετικά με την έρευνα, λεπτομέρειες που αφορούν στην έρευνα πεδίου (π.χ. πώς γίνεται η επαφή με το νοικοκυριό, πώς θα πρέπει να συστηθεί ο ερευνητής, ποιο μέλος απαντά κάθε ερώτηση, χρονικές καθυστερήσεις κλπ.), καθώς και πληροφορίες για το περιεχόμενο και τον σωστό τρόπο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων.

Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι κάποιοι ερευνητές δεν χρησιμοποιούν την ακριβή διατύπωση των ερωτημάτων, ενώ ορισμένοι μπορεί να παραλείπουν ερωτήσεις, ιδίως τις πιο υποκειμενικές. Επίσης, υπήρξαν και κάποιες περιπτώσεις όπου, όταν οι ερευνώμενοι δεν παρείχαν ορισμένα στοιχεία δαπανών, οι ερευνητές συμπλήρωναν τα στοιχεία αυτά με βάση τις δικές τους εκτιμήσεις.

3-Οι ερευνώμενοι

Οι ερευνώμενοι σε ορισμένες περιπτώσεις δεν ενημέρωναν το ημερολόγιο δαπανών σε ημερήσια βάση. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος οι ερευνητές προσπάθησαν να έχουν σχεδόν καθημερινή επικοινωνία με το νοικοκυριό, μέσω τηλεφώνου ή με επίσκεψη σε αυτό.

Επιπλέον, οι ερευνώμενοι παρείχαν μεν πληροφορίες για τη δαπάνη αγοράς των αγαθών, αλλά παρέλειπαν συχνά να αναφέρουν την αντίστοιχη ποσότητα. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το προσωπικό της ΕΛΣΤΑΤ προέβη σε εκτίμηση των ποσοτήτων που δεν είχαν συμπληρωθεί.

Για αγορές με περίοδο αναφοράς μεγαλύτερη του τριμήνου, συχνά αποδείχθηκε χρήσιμη η υπενθύμιση από πλευράς του ερευνητή όλων των υπηρεσιών στις οποίες αφορά η μεγαλύτερη περίοδος αναφοράς.

Οι ερευνώμενοι ήταν πιο διστακτικοί όταν τους ζητήθηκε να παρέχουν στοιχεία για το εισόδημά τους και αρνήθηκαν σε πολλές περιπτώσεις να συμβουλευτούν τα εκκαθαριστικά της εφορίας, ώστε να δώσουν ακριβείς πληροφορίες για τα ποσά αυτά.

Πληροφορίες για εισόδημα από τόκους και από μερίσματα ατομικών επιχειρήσεων δεν παρέχονταν σε γενικές γραμμές από τα νοικοκυριά, γεγονός που οδήγησε σε μεγάλη υποεκτίμηση των ποσών αυτών.

4-Σφάλματα ροής

Δεν υπήρχαν σφάλματα ροής.

5-Έλεγχος δεξιοτήτων πριν την έναρξη της έρευνας της έρευνας πεδίου

Το 98% των ερευνητών ήταν ιδιώτες-συνεργάτες με εμπειρία σε ανάλογες έρευνες νοικοκυριών της ΕΛΣΤΑΤ. Το υπόλοιπο 2% ήταν μόνιμο προσωπικό της ΕΛΣΤΑΤ.

5.3.3. Σφάλματα Μη-ανταπόκρισης

Ενέργειες που έγιναν για τη μείωση του ποσοστού μη ανταπόκρισης των μονάδων της έρευνας είναι:

- Η αποστολή ενημερωτικής επιστολής στα υπό έρευνα νοικοκυριά, περίπου ένα μήνα πριν τη διενέργεια της έρευνας.

Οι τρεις τουλάχιστον προσπάθειες για τηλεφωνική επικοινωνία με τα νοικοκυριά τα οποία δεν ανταποκρίνονταν στις κλήσεις, διαφορετικές ημέρες και ώρες της ημέρας.

5.3.3.1. Μη-ανταπόκριση σε επίπεδο μονάδας (%)

Στην παράγραφο 5.1 που προηγήθηκε παρουσιάζονται τα ποσοστά ανταπόκρισης, ενώ στην παρούσα παράγραφο παρουσιάζονται τα αντίστοιχα ποσοστά μη ανταπόκρισης.

Το ποσοστό μη ανταπόκρισης των νοικοκυριών ήταν αρχικά 64,1%, ενώ μετά τις αντικαταστάσεις μειώθηκε σε 98,3%.

Το ποσοστό μη ανταπόκρισης νοικοκυριών (χωρίς τις αντικαταστάσεις) ανά τρίμηνο στο τελικό δείγμα που ερευνήθηκε ήταν το ακόλουθο.

Πίνακας 5. Ποσοστό μη ανταπόκρισης νοικοκυριών ανά τρίμηνο και σύνολο (στο τελικό δείγμα που ερευνήθηκε, χωρίς τις αντικαταστάσεις)

Τρίμηνο	% Μη ανταπόκρισης
1	70.8
2	72.7
3	70.4
4	46.5

5.3.3.2.1. Μη-ανταπόκριση σε επίπεδο στοιχείου ανά δείκτη

5.3.4. Λάθη Επεξεργασίας

Ποιοτικοί και ποσοτικοί έλεγχοι της βάσης δεδομένων πραγματοποιούνται για τη διόρθωση των λαθών καταχώρησης.

Σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων αναφέρουμε τα ακόλουθα:

1- Έλεγχοι σφαλμάτων

Τα ερωτηματολόγια ελέχθησαν σε δύο στάδια, ως προς την πληρότητα και τη λογική συνοχή τους και ως προς την ορθή συμπλήρωση των στοιχείων.

Πιο συγκεκριμένα, τα στελέχη που ήταν επιφορτισμένα με την διενέργεια ελέγχων, σύμφωνα με τις παρεχόμενες οδηγίες καθώς και άλλα αντικειμενικά κριτήρια, προέβησαν σε έλεγχο των στοιχείων των ερωτηματολογίων,

συσχετίζοντάς τα παράλληλα με στοιχεία νοικοκυριών που ζουν στην ίδια περιοχή, με σκοπό να επιβεβαιώσουν την ορθότητα των απαντήσεων. Έγινε διόρθωση των λαθών, ενώ τυχόν ασάφειες στις απαντήσεις διευκρινίστηκαν με τη βοήθεια των ερευνητών ή των ερευνώμενων.

Στη συνέχεια, έγινε εισαγωγή των στοιχείων στο ΟΠΣ και παράλληλα διενεργήθηκαν οι μηχανογραφικοί έλεγχοι των στοιχείων, ενώ μέσω της χρήσης κατάλληλων προγραμμάτων καταρτίστηκαν οι πίνακες των στοιχείων της έρευνας.

Καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας πεδίου, οι ερευνητές βρίσκονταν υπό τη συνεχή επίβλεψη του εξειδικευμένου προσωπικού του τμήματος της ΕΛΣΤΑΤ που είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή της έρευνας.

2- Κωδικοποίηση

Η ονοματολογία που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα ήταν η λεπτομερής Ταξινόμηση Ατομικής Κατανάλωσης με βάση το σκοπό (COICOP-ΕΟΠ) (βλ. Παράρτημα 5).

Η κωδικογράφηση των ερωτήσεων που αφορούν στην απασχόληση (ISCO), την οικονομική δραστηριότητα τοπικών μονάδων (NACE), καθώς και την εθνικότητα, έγινε από έμπειρο προσωπικό σύμφωνα με τις ταξινομήσεις ISCO-08 και NACE rev.2.

3- Λοιποί έλεγχοι και προβλήματα

Διενεργήθηκε πλήθος ελέγχων εγκυρότητας των στοιχείων. Για την επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα ACCESS, SPSS και Oracle (golden 32).

5.3.4.1. Τιμές κατ' εκτίμηση (%)

20%

5.3.4.2. Αναλογία Μονάδων που ερευνώνται σε περισσότερα από ένα έτη

75%

5.3.5. Σφάλμα λόγω εφαρμογής υπο-δείγματος

.....

5.3.6. Αναθεωρήσεις Στοιχείων

5.3.6.1. Πολιτική Αναθεωρήσεων

Η πολιτική αναθεώρησης αφορά είτε στα δεδομένα της έρευνας είτε στην ίδια την έρευνα, δηλαδή το ερωτηματολόγιο, το δείγμα κ.λ.π. και λαμβάνει χώρα έχοντας υπόψη τις ανάγκες των χρηστών για περαιτέρω στατιστική πληροφόρηση.

5.3.6.2. Πρακτική Αναθεωρήσεων

Δεδομένου ότι έχουν προσδιορισθεί όλες οι τρέχουσες ανάγκες των χρηστών, όλα τα ερωτηματολόγια των εθνικών ερευνών επανασχεδιάζονται προσεκτικά προκειμένου να επιτευχθεί διαχρονική συγκρισιμότητα της έρευνας ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Συμπερασματικά, η αναθεώρηση των στοιχείων γίνεται αφότου έχουν υλοποιηθεί οι σχετικοί έλεγχοι από τη Eurostat ή την ΕΛΣΤΑΤ και έχουν διορθωθεί οι όποιες ασυνέπειες δεδομένων είτε στην ίδια χρονική περίοδο είτε διαχρονικά.

5.3.6.3. Μέσο Ποσοστό Αναθεωρήσεων Στοιχείων

5.3.7. Εποχική Διόρθωση

6. Εγκαιρότητα και Εγκυρότητα

6.1. Εγκαιρότητα

Τα συγχρονικά στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών είναι διαθέσιμα στη μορφή πινάκων συνήθως 180 μέρες μετά τη λήξη της περιόδου συλλογής των στοιχείων.

6.2. Συνέπεια

Δεν υπήρξε καθυστέρηση στην παροχή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

7. Προσβασιμότητα και Σαφήνεια

7.1 Διάχυση, Δημοσιότητα – Δελτίο Τύπου

[Δελτίο τύπου Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2015](#)

7.2 Διάχυση, Δημοσιότητα - Δημοσίευμα

Το Δημοσίευμα «Συνθήκες Διαβίωσης στην Ελλάδα» παρέχει τα πιο πρόσφατα και σημαντικά στατιστικά στοιχεία, που σκιαγραφούν τις συνθήκες διαβίωσης στην Ελλάδα με τρόπο σαφή, τεκμηριωμένο και ολοκληρωμένο. Μεταξύ των στοιχείων που δημοσιεύονται είναι και τα στοιχεία που αφορούν στην Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών. Το δημοσίευμα, γραμμένο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, απευθύνεται σε χρήστες που αναζητούν επικαιροποιημένα στοιχεία, όσον αφορά πρόσφατες κοινωνικές εξελίξεις, αλλά και μακροπρόθεσμες κοινωνικές τάσεις.

Το δημοσίευμα αναρτάται την πρώτη Παρασκευή των μηνών Ιανουαρίου, Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου, Σεπτεμβρίου και Νοεμβρίου στο link : [Συνθήκες Διαβίωσης στην Ελλάδα](#)

7.3. Διάχυση, Δημοσιότητα - online βάση δεδομένων

Δεν υπάρχει on-line βάση δεδομένων στην οποία να είναι δυνατή η πρόσβαση.

7.3.1. Πινακοποιήσεις

<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2015>

7.4. Διάχυση – Πρόσβαση σε μικροδεδομένα

Τα ανωνυμοποιημένα μικροδεδομένα της έρευνας είναι διαθέσιμα στους χρήστες, κατόπιν σχετικού αιτήματος στο Τμήμα Παροχής Στατιστικής Πληροφόρησης στο link: [Δεδομένα για επιστημονικούς σκοπούς](#)

7.5. Μεθοδολογική τεκμηρίωση

Αναλυτικές μεθοδολογικές πληροφορίες της έρευνας βρίσκονται στις οδηγίες της έρευνας και στο site της υπηρεσίας. Επίσης αναλυτικές πληροφορίες θα υπάρχουν στην Έκθεση Ποιότητας της έρευνας που προσεχώς θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ.

[Συνοπτική έκθεση ποιότητας για χρήστες \(2015\)](#)

7.6. Διαχείριση Ποιότητας – Τεκμηρίωση

Βασικές μεθοδολογικές πληροφορίες για την έρευνα περιλαμβάνονται στις οδηγίες της έρευνας (στα Ελληνικά), οι οποίες βρίσκονται αναρτημένες στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ.

Τεκμηρίωση επί της ποιότητας θα περιληφθεί στην έκθεση ποιότητας της έρευνας που προσεχώς θ

[Συνοπτική έκθεση ποιότητας για χρήστες \(2015\)](#)

[Οδηγίες προς τους Ερευνητές - Οικογενειακοί Προϋπολογισμοί \(2015\)](#)

[Κωδικοί Χαρακτηριστικών του Νοικοκυριού, της Κατοικίας και των Εισοδημάτων \(2015\)](#)

7.7. Διάχυση - άλλα

8. Συγκρισιμότητα

8.1 Γεωγραφική συγκρισιμότητα

Δεδομένου ότι έχουν χρησιμοποιηθεί κοινοί ορισμοί μεταβλητών και μέθοδοι παραγωγής στοιχείων όχι μόνο σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές της χώρας, αλλά και μεταξύ των χωρών της ΕΕ, δεν έχουν προκύψει προβλήματα γεωγραφικής συγκρισιμότητας.

8.1.2. Πληθυσμός Αναφορά

Ο πληθυσμός αναφοράς της έρευνας είναι όλοι οι πολίτες που επισήμως μένουν στην ελληνική επικράτεια (μόνιμος πληθυσμός). Η πηγή του δείγματος της έρευνας είναι η Απογραφή Πληθυσμού, η οποία περιλαμβάνει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά και τα μέλη τους που ζουν στην επικράτεια ανεξαρτήτως οποιουδήποτε κοινωνικο-οικονομικού χαρακτηριστικού. Άτομα που ζουν σε συλλογικές κατοικίες και ιδρύματα εξαιρούνται από τον πληθυσμό στόχο, καθώς επίσης και νοικοκυριά με μέλη σε διπλωματικές αποστολές)

8.1.3. Περίοδος Αναφοράς

Ως περίοδοι αναφοράς θεωρήθηκαν τα χρονικά διαστήματα με συγκεκριμένη αρχική και τελική ημερομηνία, στα οποία αναφερόταν η δαπάνη ή το εισόδημα. Προκειμένου να μειωθούν τα δειγματοληπτικά σφάλματα και να αντιμετωπισθούν οι δυσκολίες να ανακαλέσει στη μνήμη ο ερευνώμενος τις σχετικές λεπτομέρειες, χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικές περίοδοι αναφοράς, ανάλογα με τη συχνότητα με την οποία πραγματοποιείται κάθε τύπος δαπάνης από τα νοικοκυριά ή λαμβάνεται το εισόδημα.

Ως περίοδοι αναφοράς θεωρήθηκαν: (α) **Οι δεκατέσσερις (14) ημέρες της έρευνας** για καθημερινά έξοδα σχετικά με προϊόντα καθαρισμού (απορρυπαντικά, σαπούνια, χαρτί υγιείας, κ.λ.π.), φαρμακευτικά προϊόντα (φάρμακα, οινόπνευμα, κ.λ.π.), προσωπικά έξοδα των μελών του νοικοκυριού (τσιγάρα, εφημερίδες, περιοδικά, εισιτήρια, χαρτομάντιλα, κ.λ.π.), εστιατόρια, ταβέρνες, καφετέριες κ.λ.π., (β) **Ο μήνας, το δίμηνο, το τρίμηνο, το τετράμηνο, το εξάμηνο ή το έτος**, για πληρωμές που γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και αφορούν σε διάφορες υπηρεσίες, όπως: ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, λογαριασμοί τηλεφώνου, δημοτικοί φόροι, κ.λ.π., τέλη κυκλοφορίας και ασφάλεια αυτοκινήτου, ενοίκιο κύριας ή δευτερεύουσας (εξοχικής) κατοικίας, (γ) **Οι τελευταίες 30 μέρες, τελευταίοι τρεις (3), έξι (6) ή δώδεκα (12) μήνες κ.λπ.**, πριν το τέλος της έρευνας (περιλαμβανομένων και των δεκατεσσάρων (14) ημερών της έρευνας) για δαπάνες για έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές, κ.λ.π., για ένδυση και υπόδηση, ιατρικές συσκευές, κ.λ.π., για υγεία και εκπαίδευση, διακοπές, εισόδημα από μισθούς, αυτό-απασχόληση, αγροτικές συντάξεις, κοινωνικές παροχές κ.λ.π.

8.1.4. Στατιστικές Έννοιες και Ορισμοί

Για την επιλογή του δείγματος, τη συλλογή των στοιχείων και την πινακοποίησή τους χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες έννοιες.

Κατοικία

Με βάση το δειγματοληπτικό σχεδιασμό που υιοθετήθηκε, η κατοικία αποτέλεσε τη τελική δειγματοληπτική μονάδα.

Ως κατοικία θεωρήθηκε ένα χώρος από την κατασκευή του χωριστός και ανεξάρτητος, που κτίστηκε ή μετατράπηκε για να καλύψει στεγαστικές ανάγκες ή ακόμα και αν δεν κατασκευάστηκε για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Κατοικίες θεωρούνται:

- μια μονοκατοικία, ένα διαμέρισμα διπλοκατοικίας ή πολυκατοικίας,
- ένα κατοικούμενο δωμάτιο ή σειρά δωματίων,
- Μία αποθήκη, καλύβα, παράγκα ή οποιοσδήποτε άλλος στεγασμένος χώρος που κατά τη διάρκεια της έρευνας χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία.

Δεν θεωρούνται κατοικίες:

Οι χώροι που κατασκευάστηκαν για κατοικία, αλλά κατά τη διάρκεια της έρευνας χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά για άλλους σκοπούς (επαγγελματική στέγη κ.λ.π.), π.χ. διαμερίσματα που χρησιμοποιούνται ως εργαστήρια, ιατρεία κλπ.

Κανονικό δωμάτιο

Κανονικό δωμάτιο είναι ένας ιδιαίτερος χώρος μέσα στην κατοικία που έχει επιφάνεια τουλάχιστον τέσσερα (4) τετραγωνικά μέτρα, δύο (2) μέτρα ύψος, σχήμα κατάλληλο, ώστε να χωράει κρεβάτι και έχει παράθυρο ή πόρτα με τζάμι, ώστε να έχει φυσικό φωτισμό.

Ως κανονικά δωμάτια θεωρούνται:

Τραπεζαρίες, σαλόνια, καθιστικά, υπνοδωμάτια, δωμάτια υπηρεσίας και σοφίτες, κουζίνες, οικιακές αποθήκες, διάδρομοι και προθάλαμοι (χωλ), όταν πληρούν τις προϋποθέσεις του κανονικού δωματίου.

Δεν θεωρούνται κανονικά δωμάτια:

Λουτρά, αποχωρητήρια, πλυσταριά, βεράντες και γκαράζ, κουζίνες ανεξαρτήτως διαστάσεων, οικιακές αποθήκες, διάδρομοι και προθάλαμοι, όταν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του κανονικού δωματίου.

Νοικοκυριό

Μονάδα της έρευνας είναι το νοικοκυριό, δηλαδή ένα άτομο που ζει μόνο του σε μία κατοικία (μονοπρόσωπο νοικοκυριό) ή μία ομάδα ατόμων συγγενικών ή μη (πολυπρόσωπο νοικοκυριό), τα οποία διαμένουν στην ίδια κατοικία και εξασφαλίζουν από κοινό προϋπολογισμό τη διατροφή τους και άλλα είδη που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους

Άτομα που διαμένουν στην ίδια κατοικία, τα οποία όμως δεν προμηθεύονται από κοινού τα απαραίτητα για τη συντήρησή τους, ούτε τρώνε μαζί, θεωρούνται ξεχωριστά νοικοκυριά, με την προϋπόθεση της αποκλειστικής χρήσης ενός, τουλάχιστον, δωματίου. Σε αντίθετη περίπτωση αποτελούν ένα νοικοκυριό. Πιο συγκεκριμένα:

Μονοπρόσωπα νοικοκυριά θεωρούνται:

Ένα άτομο που ζει σε μία κατοικία ή σε ένα δωμάτιο κατοικίας και προμηθεύεται μόνο του τα απαραίτητα είδη για τη συντήρησή του (π.χ. φοιτητής, ανύπανδρος/η άνδρας/γυναίκα), δύο ή περισσότερα άτομα συγγενικά ή μη τα οποία διαμένουν σε μία κατοικία, αλλά δεν προμηθεύονται από κοινού τα απαραίτητα για τη συντήρησή τους, το καθένα από αυτά έχει την αποκλειστική χρήση ενός, τουλάχιστον, δωματίου και δε χρησιμοποιούν κάποιον κύριο κοινό χώρο (καθιστικό, γραφείο – όχι όμως χωλ - κλπ.)

Πολυπρόσωπα νοικοκυριά θεωρούνται:

Ένα ζευγάρι μόνο του ή γονείς με τα παιδιά τους ή ένας γονέας με τα παιδιά του, ένα ζευγάρι με ή χωρίς παιδιά, τους γονείς του ζευγαριού και την εσωτερική, οικιακή βοηθό, αν προτίθεται να παραμείνει για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 6 μηνών, δύο ή περισσότερα άτομα, όχι απαραίτητα συγγενικά μεταξύ τους, τα οποία διαμένουν σε μία κατοικία και προμηθεύονται από κοινού τα είδη που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους, μία οικογένεια με έναν έως πέντε -το πολύ- οικότροφους.

Μέλη του νοικοκυριού

Ως μέλη του νοικοκυριού θεωρούνται τα άτομα που το αποτελούν. Αυτά διαμένουν, συνήθως, στο νοικοκυριό ή μπορεί να απουσιάζουν προσωρινά από αυτό.

Άτομα, που συνήθως διαμένουν στο νοικοκυριό, θεωρούνται τα άτομα που κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων 6 μηνών πέρασαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας και της νύχτας στο συγκεκριμένο νοικοκυριό.

Άτομα που προσωρινά απουσιάζουν από το νοικοκυριό, είτε βρίσκονται σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό είτε σε συλλογική κατοικία (π.χ. νοσοκομείο, γηροκομείο κλπ.), θεωρήθηκαν και καταγράφηκαν ως μέλη του νοικοκυριού, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται παρακάτω:

- **Συγγενικά άτομα που, συνήθως, διαμένουν μαζί** (άγαμα και έγγαμα παιδιά, γονείς υπευθύνου, εγγόνια, άλλοι συγγενείς κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων (ανήλικα παιδιά, άτομα που δεν έχουν εισόδημα κ.ά.).
- **Μη συγγενικά άτομα που, συνήθως, διαμένουν μαζί** (σύντροφοι κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων (ανήλικα παιδιά, άτομα που δεν έχουν εισόδημα κ.ά.).
- **Άτομα, μέχρι πέντε (5), που συγκατοικούν σε μία κατοικία ως ενοικιαστές** και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων π.χ. παιδιά και άτομα που είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.
- **Φιλοξενούμενοι του νοικοκυριού,** συγγενείς ή μη, που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών. Φιλοξενούμενοι, που δε θα παραμείνουν στο νοικοκυριό για περισσότερο από έξι μήνες από την ημέρα που ήρθαν και έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία, δε θεωρούνται μέλη του νοικοκυριού και δεν ερευνώνται.
- **Βοηθητικό προσωπικό,** που διαμένει στην κατοικία και συνεισφέρει στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελείται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχει αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε προτίθεται να διαμείνει στο νοικοκυριό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών. Η εξωτερική βοηθός δε θεωρείται μέλος του νοικοκυριού και δεν ερευνάται.
- **Άτομα που απουσιάζουν προσωρινά για μικρό χρονικό διάστημα** (σε διακοπές, για εργασία κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και τα οποία κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία αλλά και αναμένεται να επιστρέψουν στην κατοικία τους σε χρονικό διάστημα μικρότερο των έξι (6) μηνών.

- **Μαθητές/σπουδαστές/φοιτητές** που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους και διαμένουν σε φοιτητική εστία και στρατιώτες, που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που προτίθενται να απουσιάσουν και κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού, συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους. Δε θα περιληφθούν οι μαθητές/σπουδαστές/φοιτητές που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους και διαμένουν σε ιδιωτική κατοικία ή αποτελούν μέλος ιδιωτικού τύπου νοικοκυριού, ανεξάρτητα αν συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους. Επίσης, δε θα περιληφθούν οι στρατιώτες που διαμένουν σε ιδιωτική κατοικία ή αποτελούν μέλος, άλλου ιδιωτικού τύπου νοικοκυριού, ανεξάρτητα αν συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Συγγενικά άτομα που απουσιάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα** (π.χ. ναυτικοί, υπάλληλοι σιδηροδρόμων, υπεραστικών λεωφορείων, δημόσιοι υπάλληλοι εκτός έδρας κλπ.) που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, θεωρούνται μέλη του νοικοκυριού, ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που απουσιάζουν, δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού, συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Συγγενικά άτομα που απουσιάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα** (π.χ. ναυτικοί, υπάλληλοι σιδηροδρόμων, υπεραστικών λεωφορείων, δημόσιοι υπάλληλοι εκτός έδρας κλπ.) που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, θεωρούνται μέλη του νοικοκυριού, ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που απουσιάζουν, δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού, συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Άτομα με οικογενειακούς δεσμούς που απουσιάζουν προσωρινά** γιατί βρίσκονται σε νοσοκομείο, γηροκομείο κλπ., συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, έχουν οικονομικούς δεσμούς με το νοικοκυριό και αναμένεται να επιστρέψουν στο νοικοκυριό σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 6 μηνών.

Υπεύθυνος νοικοκυριού

Υπεύθυνος νοικοκυριού θεωρείται το μέλος του νοικοκυριού που αναγνωρίζεται ως υπεύθυνος από τα άλλα μέλη και το οποίο φέρει την κύρια ευθύνη στη λήψη σημαντικών αποφάσεων που αφορούν στο νοικοκυριό γενικά.

Ως υπεύθυνος του νοικοκυριού θεωρείται:

- Στις περισσότερες περιπτώσεις νοικοκυριών, που αποτελούνται από γονείς με παιδιά (άγαμα ή έγγαμα), ο πατέρας.
- Σε νοικοκυριά που αποτελούνται από συγγενικά ή μη άτομα, το μεγαλύτερο σε ηλικία εργαζόμενο μέλος (άνδρας ή γυναίκα) ή, αν κανένας δεν εργάζεται, το μεγαλύτερο σε ηλικία μέλος.

Οικονομικά ενεργά μέλη

Ως οικονομικά ενεργά μέλη θεωρούνται τα μέλη ηλικίας 14 ετών και άνω, τα οποία, κατά την προηγούμενη από την έναρξη της έρευνας εβδομάδα, είχαν εργασία ή, αν δεν είχαν, ζητούσαν εργασία, δηλαδή οι εργαζόμενοι και οι άνεργοι.

Πρόσωπο αναφοράς

Ως πρόσωπο αναφοράς θεωρείται:

- Ο υπεύθυνος του νοικοκυριού, εφόσον είναι εργαζόμενος ή ψάχνει να βρει εργασία. Στην περίπτωση που δεν εργάζεται, ούτε αναζητεί να βρει εργασία, για να θεωρηθεί πρόσωπο αναφοράς θα πρέπει να μην υπάρχει άλλο άτομο οικονομικά ενεργό στο νοικοκυριό.
- Ο/η σύζυγος ή σύντροφος του υπευθύνου, εφόσον εργάζεται ή αναζητεί να βρει εργασία, στην περίπτωση που το πρόσωπο που δηλώνει υπεύθυνος του νοικοκυριού δεν είναι οικονομικά ενεργό.
- Το μεγαλύτερο σε ηλικία ενήλικο μέλος του νοικοκυριού που είναι οικονομικά ενεργό, αν ούτε ο/η σύζυγος/σύντροφος του υπευθύνου ανήκει στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό.
- Ο υπεύθυνος του νοικοκυριού, αν κανένα από τα μέλη του νοικοκυριού δεν ανήκουν στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό.

Δαπάνες του νοικοκυριού

Ως *δαπάνη νοικοκυριού* θεωρήθηκε η αξία, σε μετρητά, των αγαθών και υπηρεσιών που είτε αγοράστηκαν από το νοικοκυριό ή ελήφθησαν σε είδος (από δική του παραγωγή, δική του επιχείρηση ή από αλλού) με σκοπό να καλυφθούν οι οικογενειακές και κοινωνικές του ανάγκες.

Ως δαπάνη **δεν** θεωρήθηκαν:

- Πληρωμές για αύξηση των περιουσιακών στοιχείων ή μείωση των υποχρεώσεων (χρεών) του νοικοκυριού προς τρίτους, όπως αγορά ή επέκταση κατοικίας, τραπεζικές καταθέσεις, δόσεις δανείων, άμεσοι φόροι, κλπ.
- Μεταβιβάσεις χρημάτων σε μέλη του νοικοκυριού ή τρίτους
- Οι επαγγελματικές δαπάνες, όπως εργαλεία απαραίτητα για την άσκηση του επαγγέλματος, επαγγελματικά ταξίδια, καύσιμα επαγγελματικών αυτοκινήτων, σπόροι, γεωργικά φάρμακα κλπ. για καλλιέργεια της γης, ζωοτροφές για οικόσιτη κτηνοτροφία κλπ.
- Δαπάνες για ιατρική και φαρμακευτική φροντίδα που αποζημιώνεται από ασφαλιστικούς οργανισμούς

Επισημαίνεται ότι, στις περιπτώσεις που οι επαγγελματικές δαπάνες είναι κοινές με τις οικογενειακές, όπως συμβαίνει στη συστέγαση της οικογενειακής επιχείρησης με το νοικοκυριό, στη χρήση επαγγελματικού αυτοκινήτου για διακοπές κλπ., πρέπει να γίνει προσπάθεια διαχωρισμού της δαπάνης και να υπολογισθεί το τμήμα της δαπάνης που αναλογεί στο νοικοκυριό (π.χ. ενοίκιο, λογαριασμοί ηλεκτρικού, νερού, καύσιμα, τέλη κυκλοφορίας, ασφάλιστρα κλπ.).

Τρόποι κτήσης αγαθών και υπηρεσιών

Στο πλαίσιο της έρευνας, συλλέγονται και πληροφορίες αναφορικά με τους τρόπους κτήσεως των αγαθών και των υπηρεσιών από τα νοικοκυριά, με σκοπό να καλύψουν τις ανάγκες τους. Τα αγαθά και οι υπηρεσίες μπορεί να αποκτηθούν με τους ακόλουθους δύο τρόπους:

α) ΑΓΟΡΕΣ

- *Αγορές – «ΑΓ»*

Ως αγορές καταγράφονται οι δαπάνες για τα αγαθά που αποκτούν τα νοικοκυριά καταβάλλοντας την αξία τους με μετρητά ή με δόσεις, ανεξάρτητα αν προορίζονται για τις ανάγκες του νοικοκυριού ή για να προσφερθούν ως δώρα σε άλλα νοικοκυριά. Επίσης, ως αγορές καταγράφονται οι δαπάνες για τις υπηρεσίες που λαμβάνουν τα νοικοκυριά καταβάλλοντας την αξία τους με μετρητά ή με δόσεις.

Δεν καταγράφονται με τρόπο κτήσεως «ΑΓ» οι δαπάνες για υπηρεσίες που πληρώνονται από άλλα νοικοκυριά, από το Κράτος ή από τον εργοδότη. Οι δαπάνες αυτές καταγράφονται στα νοικοκυριά που λαμβάνουν τις υπηρεσίες με λοιπούς τρόπους «ΛΤ» ή από τον εργοδότη «ΑΕ».

β) ΑΠΟΛΑΒΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ

- *Από δική τους παραγωγή – «ΔΠ»*

Με τον τρόπο αυτό καταγράφονται τα είδη που καταναλώνουν τα νοικοκυριά και προέρχονται από τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή τους, την αλιεία ή το κυνήγι (λάδι, κρασί, λαχανικά, φρούτα, γάλα, αυγά, κρέας, τυρί, μαλλί, ψάρια κλπ.). Περιλαμβάνονται και τα προϊόντα που συνέλεξαν τα νοικοκυριά ως ελεύθερα αγαθά (άγρια χόρτα, μανιτάρια, καυσόξυλα κλπ.).

Δεν καταγράφονται με τρόπο κτήσεως «ΔΠ» οι δαπάνες για αγαθά των προηγούμενων περιπτώσεων, όταν τα αγαθά αυτά προσφέρονται σε άλλα νοικοκυριά. Οι δαπάνες αυτές καταχωρίζονται στα νοικοκυριά που λαμβάνουν τα αγαθά, στο στάδιο της κατανάλωσης, με «ΛΤ» τρόπο κτήσεως ή με τρόπο κτήσεως «ΑΕ», αν το νοικοκυριό που παρέχει τα αγαθά είναι εργοδότης του νοικοκυριού που τα λαμβάνει.

- *Από δική τους Επιχείρηση – «ΔΕ»*

Με τον τρόπο αυτό καταγράφονται αγαθά που παίρνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή από δικό τους κατάστημα, για τις ανάγκες τους ή για να τα προσφέρουν σε τρίτους (ο αρτοποιός πήρε ψωμί από το αρτοποιείο του, ο επιπλοποιός πήρε έπιπλα από το εργαστήριό του κλπ.). Επισημαίνεται ότι το τεκμαρτό ενοίκιο ιδιόκτητης ή παραχωρημένης δωρεάν κύριας ή δευτερεύουσας κατοικίας, που χρησιμοποιεί το νοικοκυριό, θεωρείται ότι προέρχεται από «δική του επιχείρηση».

Δεν καταγράφονται με τρόπο κτήσεως «ΔΕ» οι δαπάνες για είδη διατροφής που προέρχονται από επιχείρηση των ερευνώμενων νοικοκυριών, αλλά προσφέρονται «ως δώρα» σε άλλα νοικοκυριά. Οι δαπάνες αυτές καταγράφονται στα νοικοκυριά που τα καταναλώνουν με «ΛΤ» τρόπο κτήσεως ή με «ΑΕ» από τον εργοδότη στην περίπτωση που κάποιο μέλος του νοικοκυριού εργάζεται στην επιχείρηση. Επίσης, δεν καταγράφονται με αυτό τον τρόπο κτήσεως οι υπηρεσίες που αποκτούν τα νοικοκυριά από δικά τους καταστήματα ή επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (ιατρεία, δικηγορικά γραφεία, φροντιστήρια, γυμναστήρια, παιδικοί σταθμοί, ιδιωτικά σχολεία, κουρεία, στεγνοκαθαριστήρια, εργαστήρια επιδιορθώσεων ειδών ένδυσης και υπόδησης, συνεργεία αυτοκινήτων κλπ.).

- *Λοιποί τρόποι – «ΛΤ»*

Με τον τρόπο αυτό καταγράφονται τα αγαθά και υπηρεσίες (σε είδος) που λαμβάνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή:

α) Από άλλα νοικοκυριά (μόνο υπηρεσίες, όπως το ενοίκιο κύριας ή δευτερεύουσας κατοικίας που έχει παραχωρηθεί δωρεάν ή πληρώνεται από τρίτους, λογαριασμοί ηλεκτρικού, νερού, τηλεφώνου που πληρώνονται από τρίτους κλπ., καθώς και τα τρόφιμα και ποτά).

- β) Από κρατικές, δημοτικές, εκκλησιαστικές αρχές, ασφαλιστικούς οργανισμούς κλπ. ως παροχές σε είδος, π.χ. συσσίτια, τρόφιμα σε πολυτέκνους, προσφορές παιχνιδιών από δήμους, ρουχισμό από εκκλησίες κλπ.
- γ) Από το εξωτερικό, π.χ. τρόφιμα, είδη ένδυσης, είδη οικιακού εξοπλισμού κλπ.

- *Από τον εργοδότη – «ΑΕ»:*

Με τον τρόπο αυτό καταγράφονται τα αγαθά και οι υπηρεσίες (σε είδος) που λαμβάνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή ή με μειωμένη τιμή από τον εργοδότη τους ως αμοιβή σε είδος, με την προϋπόθεση ότι αποτελούν καθαρό όφελος των εργαζομένων, δηλαδή τα νοικοκυριά θα τα αγόραζαν οπωσδήποτε.

Δε θεωρούνται αμοιβή σε είδος τα αγαθά που παρέχονται από τον εργοδότη για την άσκηση του επαγγέλματος (φόρμες, κάσκες κλπ.) ή για αντιστάθμιση μειονεκτημάτων της εργασίας (γάλα, αναψυκτικά κλπ.). Επισημαίνεται ότι αν τα αγαθά αυτά μεταφέρονται στην κατοικία και καταναλώνονται από το νοικοκυριό για τις ανάγκες του, καταγράφονται με τρόπο κτήσεως από τον εργοδότη «ΑΕ».

Τέλος, επισημαίνεται ότι, όταν το νοικοκυριό λαμβάνει κάποιο είδος ή υπηρεσία χωρίς πληρωμή, καταγράφεται ολόκληρο το ποσό της τρέχουσας αξίας του είδους ή της υπηρεσίας, ενώ στην περίπτωση που το νοικοκυριό λαμβάνει κάποιο είδος ή υπηρεσία με μειωμένη τιμή καταγράφεται με τρόπο κτήσεως «ΑΕ» το ποσό που πλήρωσε ο εργοδότης, ενώ το ποσό που πληρώθηκε από τον ερευνώμενο με τρόπο κτήσεως ΑΓ.

Προϋποθέσεις καταγραφής των δαπανών

Για να καταγραφεί μια δαπάνη, θα πρέπει:

- α) Να έχει πραγματοποιηθεί εντός της περιόδου αναφοράς που έχει οριστεί για το αντίστοιχο αγαθό ή υπηρεσία, π.χ. οι δεκατέσσερις ημέρες για τα είδη διατροφής, ο μήνας για τα είδη ένδυσης, οι 12 μήνες για τα διαρκή αγαθά κλπ.
- β) Το είδος στο οποίο αναφέρεται η δαπάνη να έχει περιέλθει στην κατοχή του νοικοκυριού και η υπηρεσία να έχει ήδη προσφερθεί σε αυτό εντός της περιόδου αναφοράς της, ανεξάρτητα αν προοριζόταν για την κάλυψη των αναγκών του ή για να δοθεί σε άλλα νοικοκυριά. Ο τρόπος που θα αποκτηθούν τα αγαθά και οι υπηρεσίες από το νοικοκυριό μπορεί να είναι «ΑΓ» (με μετρητά ή με πίστωση), από το δικό του κατάστημα «ΔΕ», από τρίτους «ΛΤ» ή από τον εργοδότη «ΑΕ», π.χ. η δαπάνη για ενδύματα καταγράφεται αν το νοικοκυριό «τα έλαβε στην κατοχή του» μέσα στις τελευταίες 30 ημέρες (περιλαμβανομένων των 14 ημερών της έρευνας) πριν από τη λήξη της έρευνας, ακόμα και αν η αξία τους αποπληρωθεί στο μέλλον με δόσεις, η δαπάνη για δίδακτρα σε ιδιωτικό σχολείο καταγράφεται, αν η υπηρεσία αυτή προσφέρθηκε μέσα στους τελευταίους 12 μήνες, πριν από τη λήξη της έρευνας, σε μέλη του νοικοκυριού κλπ.
- γ) Τα είδη που προέρχονται από γεωργική - κτηνοτροφική παραγωγή του νοικοκυριού, αλιεία, δάση ή θήρα, να έχουν καταναλωθεί από το νοικοκυριό στην περίοδο αναφοράς τους, π.χ. καταγράφεται η αξία της ποσότητας του λαδιού που κατανάλωσε το νοικοκυριό από δική του παραγωγή τους τελευταίους 12 μήνες και όχι αυτή που υπάρχει, πιθανόν, στην αποθήκη του. Το ίδιο ισχύει για λαχανικά που προέρχονται από λαχανόκηπο ή από τη γεωργική εκμετάλλευση του νοικοκυριού, δηλαδή καταγράφονται μόνο αυτά που καταναλώθηκαν τις 14 ημέρες της έρευνας κλπ.

Επισημαίνεται ότι τα παραπάνω κριτήρια δεν ισχύουν απόλυτα για δαπάνες που πληρώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, π.χ. ηλεκτρικό, ύδρευση, αποχέτευση, τηλέφωνο, τέλη κυκλοφορίας, ασφάλιστρα κλπ. Στις περιπτώσεις αυτές, καταγράφεται ο τελευταίος λογαριασμός, με περίοδο αναφοράς το χρονικό διάστημα που καλύπτει (μήνας, 2μηνο, 3μηνο, 4μηνο, 6μηνο, έτος), ανεξάρτητα από το πότε προσφέρθηκαν ή θα προσφερθούν οι αντίστοιχες υπηρεσίες, π.χ. ο λογαριασμός της ΔΕΗ καταγράφεται με περίοδο αναφοράς συνήθως το 4μηνο, τα ασφάλιστρα του αυτοκινήτου καταγράφονται στο 6μηνο ή το 12μηνο και αφορούν συνήθως, η παροχή υπηρεσιών στο μέλλον, τα τέλη κυκλοφορίας του αυτοκινήτου αναφέρονται στο 12μηνο κλπ.

Εκτίμηση της αξίας αγαθών και υπηρεσιών

- Για τις αγορές: Στην αξία των αγαθών και υπηρεσιών που αποκτούν τα νοικοκυριά με αγορά, προστίθεται και κάθε άλλη δαπάνη που είναι απαραίτητη, ώστε αυτά να καταναλωθούν ή να χρησιμοποιηθούν, π.χ. μεταφορικά, τοποθέτηση ηλεκτρικών συσκευών κλπ. Στην περίπτωση που τα αγαθά ή υπηρεσίες έχουν αποκτηθεί με δόσεις ή με πιστωτική κάρτα, καταγράφεται ολόκληρη η αξία τους και όχι μόνο το μέρος των δόσεων που έχουν αποπληρωθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς.
- Για τις απολαβές σε είδος: Η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που λαμβάνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή, υπολογίζεται από τα ίδια ή από τον ερευνητή, με βάση τις λιανικές τιμές που ισχύουν στην τοπική ή την πλησιέστερη αγορά.

ΤΕΚΜΑΡΤΟ ΕΝΟΙΚΙΟ

Στη περίπτωση αυτή γίνεται μια αξιολόγηση και εκτίμηση από τον ερευνώμενο, ενώ ο ερευνητής μπορεί να ελέγξει και να διορθώσει την απάντηση, εάν κριθεί απαραίτητο, λαμβάνοντας υπόψη την τοποθεσία, τη μέση τιμή

ενοικίου, τον αριθμό των δωματίων της κατοικίας, την περιοχή στην οποία αυτή βρίσκεται, το έτος και την ποιότητα κατασκευής της κατοικίας.

Στοιχεία συλλέγονται τόσο για την κύρια όσο και για την δευτερεύουσα κατοικία.

8.2. Συγκρισιμότητα- Διαχρονική

Υπάρχει διαχρονική συγκρισιμότητα από τα έτη 1974, 1981/82, 1987/88, 1993/94, 1998/99, 2004/05, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και εν τέλει 2015.

8.3 Συγκρισιμότητα - Κατηγορίες

9. Συνοχή

Η συνοχή δύο ή περισσότερων στατιστικών αποτελεσμάτων αναφέρεται στο βαθμό κατά τον οποίο η στατιστική διαδικασία από την οποία αυτά παρήχθησαν χρησιμοποίησε τις ίδιες έννοιες και εναρμονισμένες μεθόδους. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2015 συγκριτικά με τα αντίστοιχα αποτελέσματα άλλων ερευνών της ΕΛΣΤΑΤ για το ίδιο έτος.

9.1. Συγχρονική Συγκρισιμότητα

Ο δείκτης Κινδύνου Φτώχειας που προέκυψε από την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2015, καθώς και άλλα σημαντικά μεγέθη της έρευνας, συγκρίθηκαν με τα αντίστοιχα μεγέθη που παρήχθησαν από την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) 2015. Επίσης έγιναν συγκρίσεις με τα αποτελέσματα της έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ). Δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές στα αποτελέσματα, όπως προκύπτει από τους πίνακες στις επόμενες παραγράφους.

Επίσης, επισημαίνουμε ότι κατά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών με την EU-SILC για παράδειγμα, θα πρέπει να έχουμε υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν στις χρησιμοποιούμενες έννοιες και μεθοδολογίες και που πολύ πιθανά οφείλονται στο γεγονός ότι οι έρευνες εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς. Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών στοχεύει στη μελέτη των δαπανών των νοικοκυριών, ενώ η EU-SILC στο εισόδημά τους.

9.1.1. Συγκρισιμότητα με την EU-SILC: κίνδυνος φτώχειας

Πίνακας 6: Κατώφλι φτώχειας: 2015 EU-SILC – ΕΟΠ

EU-SILC 2015	ΕΟΠ 2015
4.512,00	4.985,50

Πίνακας 7: Δείκτης Κινδύνου Φτώχειας: 2015 EU-SILC –ΕΟΠ %

2015 EU-SILC	ΕΟΠ 2015
21,4	19,7

Πίνακας 8: Δείκτης Κατανομής Εισοδήματος (S80/S20) σε πεντημόρια

2015 EU-SILC	ΕΟΠ 2015
6,5	5,6

9.1.2. Συγκρισιμότητα – EU-SILC επιπλέον στοιχεία

Οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν τη συνάφεια μεταξύ της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών και EU-SILC 2015 για σημαντικά μεγέθη.

Πίνακας 9: “Ιδιοκτησιακό Καθεστώς”. %

Ιδιοκτησιακό Καθεστώς	ΕΟΠ 2015	2015 EU-SILC
Ιδιοκτήτης	82,8	78,2
Ένοικος	17,2	21,8

Πίνακας 10: “Εσωτερικό λουτρό ή ντους”.%

Εσωτερικό λουτρό ή ντους	ΕΟΠ 2015	2015 EU-SILC
Όχι	1,1	0,5
Ναι	98,9	99,5

Πίνακας 11: “Εσωτερική τουαλέτα για αποκλειστική χρήση του νοικοκυριού”. %

Εσωτερική τουαλέτα	ΕΟΠ 2015	2015 EU-SILC
Όχι	1,3	0,4
Ναι	98,7	99,6

Πίνακας 12: “Τύπος κατοικίας”. %

Τύπος κατοικίας	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015
Μονοκατοικία	33,4	32,8
Μονοκατοικία ημι-ελεύθερη	9,3	9,9
Διαμέρισμα	57,2	57,8
Άλλο	0,1	0,0

9.1.2. Συγκρισιμότητα – Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (LFS) και Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC)

Από τους ακόλουθους πίνακες προκύπτει ότι οι περισσότεροι δείκτες ποιότητας της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών είναι σε συνάφεια με τις μεταβλητές που συλλέγονται από την έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) και την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών.

Πίνακας 13: “Αυτό-προσδιοριζόμενη τρέχουσα κατάσταση απασχόλησης” %

Αυτό-προσδιοριζόμενη τρέχουσα κατάσταση απασχόλησης	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΔ 2015
Εργαζόμενος (πλήρους + μερικής απασχόληση)	38,6	38,2	38,2
Άνεργος	13,5	14,6	14,2
Οικονομικά μη ενεργός	47,9	47,2	47,7

Πίνακας 14: “Συνήθεις ώρες απασχόλησης την εβδομάδα στην κύρια εργασία” %

Συνήθεις ώρες απασχόλησης την εβδομάδα στην κύρια εργασία	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΔ 2015
	41,1	42,3	42,0

Πίνακας 15: “Καθεστώς εργασίας” %

Καθεστώς εργασίας	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΔ 2015
Αυτό-απασχολούμενος με υπαλλήλους	5,3	5,8	6,8
Αυτό-απασχολούμενος χωρίς υπαλλήλους	24,1	24,6	23,9
Υπάλληλος	67,6	65,8	64,8
Εργαζόμενος στην οικογενειακή επιχείρηση	3,0	3,8	4,4

Πίνακας 16: “Υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης που ολοκλήρωσε (ISCED)”.%

Υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης που ολοκλήρωσε	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΑ 2015
Δεν παρακολούθησε ή ολοκλήρωσε καμία βαθμίδα εκπαίδευσης	10,3	5,4	4,3
Δημοτικό	20,9	21,8	23,9
Γυμνάσιο	10,5	11,3	12,4
Λύκειο	29,3	32,8	31,5
ΙΕΚ, ΚΕΚ	6,1	5,6	6,5
ΑΕΙ, ΤΕΙ	20,6	20,4	19,6
Μεταπτυχιακές, Διδακτορικές σπουδές	2,3	2,9	1,9

Πίνακας 17: Νοικοκυριά κατά μέγεθος %

Τύπος νοικοκυριού	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΑ 2015
Νοικοκυριά με ένα μέλος	25,7	25,7	29,3
Νοικοκυριά με δύο μέλη	29,5	29,5	32,1
Νοικοκυριά με τρία μέλη	19,8	19,8	18,0
Νοικοκυριά με τέσσερα μέλη	17,6	17,5	15,5
Νοικοκυριά με πέντε μέλη	2,4	5,2	3,8
Νοικοκυριά με έξι και περισσότερα μέλη	5,1	2,3	1,3

Πίνακας 18: “Αριθμός ατόμων που εργάζονται λιγότερες από 30 ώρες την εβδομάδα” %

Αριθμός ατόμων που εργάζονται λιγότερες από 30 ώρες την εβδομάδα	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΑ 2015
	9,5	12,5	11,4

Πίνακας 19: “Τύπος σύμβασης εργασίας” %

Τύπος σύμβασης εργασίας	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΑ 2015
Μόνιμη ή αορίστου χρόνου	85,9	75,4	88,1
Προσωρινή εργασία/σύμβαση ορισμένου χρόνου	14,1	24,6	11,9

Πίνακας 20: Επάγγελμα κατά ISCO 08

Επάγγελμα- ISCO 08	ΕΟΠ 2015	EU-SILC 2015	ΕΕΛ 2015
Ένοπλες δυνάμεις	1,5	1,3	1,6
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	3,1	1,7	3,3
Επαγγελματίες	19,5	13,9	18,6
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	7,9	7,1	8,2
Υπάλληλοι γραφείου	14,3	11,1	10,5
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	22,5	20,8	23,7
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	10,0	15,1	12,0
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	9,5	12,0	9,6
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές	5,4	6,1	5,8
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνακτές και μικροεπαγγελματίες	8,4	10,9	7,1

Πίνακας 21: Κλάδος Οικονομικής δραστηριότητας κατά NACE rev.2

Οικονομική Δραστηριότητα NACE rev.2	2015 HBS	EU-SILC 2015	ΕΕΛ 2015
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	10,4	12,6	12,9
Ορυχεία και λατομεία	,2	0,3	0,3
Μεταποίηση	8,3	9,2	9,3
Ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο, ατμός και κλιματισμός	0,8	0,6	0,7
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	,2	0,5	0,6
Κατασκευές	5,2	4,4	4,0
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	17,4	18,6	18,3
Μεταφορές και αποθήκευση	5,5	4,8	4,7
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	9,5	8,5	9,0
Ενημέρωση και επικοινωνία	1,9	2,5	2,0
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	3,3	2,5	2,4
Δραστηριότητες ακίνητης περιουσίας	,1	0,2	0,2
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	4,6	5,1	5,8
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	1,3	2,2	2,4
Δημόσια διοίκηση και άμυνα; Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	10,1	9,2	8,7
Εκπαίδευση	8,5	8,2	8,1
Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	6,5	6,2	5,9
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	1,5	1,5	1,3
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2,3	2,3	2,1
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	2,0	0,8	1,3

9.2. Συγκρισιμότητα – εσωτερική

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2015		ΕΟΠ 2014		ΕΟΠ 2013		ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011	
	Αξία σε	%	Αξία σε	%	Αξία σε	%	Αξία σε	%	Αξία σε	%
<i>Σύνολο</i>	1.419,57	100,0	1.460,52	100,0	1.509,39	100,0	1.637,10	100,0	1.824,02	100,0
Είδη διατροφής	293,30	20,7	299,79	20,5	307,33	20,4	328,57	20,1	355,05	19,5
Οινοπνευματώδη ποτά και καλνός	57,27	4,0	58,80	4,0	62,80	4,2	62,71	3,8	66,52	3,6
Είδη ένδυσης και υπόδησης	83,06	5,9	85,70	5,9	87,38	5,8	95,34	5,8	112,51	6,2
Στέγαση	189,21	13,3	195,29	13,4	206,99	13,7	227,07	13,9	230,16	12,6
Διαρκή αγαθά	66,49	4,7	72,76	5,0	83,94	5,6	94,97	5,8	110,05	6,0
Υγεία	107,06	7,5	105,76	7,2	104,44	6,9	104,71	6,4	114,58	6,3
Μεταφορές	181,64	12,8	184,82	12,7	189,19	12,5	209,88	12,8	240,05	13,2
Επικοινωνίες	58,46	4,1	60,08	4,1	61,91	4,1	68,19	4,2	73,69	4,0
Αναψυχή και πολιτισμός	67,95	4,8	68,71	4,7	68,82	4,6	72,87	4,5	85,72	4,7
Εκπαίδευση	46,70	3,3	50,84	3,5	50,83	3,4	57,33	3,5	63,71	3,5
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	141,05	9,9	143,49	9,8	145,55	9,6	160,47	9,8	189,11	10,4
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	127,37	9,0	134,49	9,2	140,19	9,3	154,98	9,5	182,89	10,0

Πίνακας 23. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές, τρέχουσες τιμές), κατά τρόπο κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών: ΕΟΠ 2015 και 2014

Αξία σε ευρώ

Τρόπος κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών	ΕΟΠ 2015		ΕΟΠ 2014	
	Αξία	Κατανομή %	Αξία	Κατανομή %
Αγορές και απολαβές σε είδος	1.761,15	100,0	1.798,08	100,0
Αγορές	1.419,57	80,6	1.460,52	81,2
Από δική του παραγωγή	20,81	1,2	20,80	1,2
Από δική του επιχείρηση	265,83	15,1	259,21	14,4
Από άλλες πηγές	50,62	2,9	52,99	2,9
Από τον εργοδότη	4,32	0,2	4,55	0,3

**Πίνακας 24. Πεντημόρια ισοδύναμης δαπάνης και δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20):
ΕΟΠ 2015 και 2014**

Αξία σε ευρώ

Πεντημόρια δαπάνης	Ισοδύναμη Δαπάνη (αγορές)		Συνολική ισοδύναμη δαπάνη	
	ΕΟΠ 2015	ΕΟΠ 2014	ΕΟΠ 2015	ΕΟΠ 2014
1 ^ο πεντημόριο	317,77	317,85	472,49	467,66
2 ^ο πεντημόριο	506,34	507,75	684,60	686,15
3 ^ο πεντημόριο	676,21	690,92	879,81	883,68
4 ^ο πεντημόριο	918,86	929,99	1152,80	1.158,16
5 ^ο πεντημόριο	1.787,19	1.813,76	2.086,14	2.112,33
S80/S20	5,6	5,7	4,4	4,5

10. Κόστος και Φόρτος Εργασίας

Πολύ μεγάλη επιβάρυνση εν γένει αφορά στο χρόνο που απαιτείται για την παροχή της απάντησης από τον ερευνώμενο, χωρίς ωστόσο να υπάρχει η δυνατότητα μείωσης της επιβάρυνσης αυτής.

Το συνολικό κόστος της έρευνας ανήλθε σε περίπου 350.000 ευρώ (αφορά εξωτερικούς συνεργάτες και προσωπικό).

11. Εμπιστευτικότητα

11.1. Πολιτική Εμπιστευτικότητας

Τα θέματα τήρησης του στατιστικού απορρήτου από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ρυθμίζονται με τα Άρθρα 7, 8 και 9 του Νόμου 3832/2010 όπως ισχύει, με τα Άρθρα 8, 10 και 11(2) του Κανονισμού Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος ([Κανονισμός Στατιστικών Υποχρεώσεων](#)) και με τα Άρθρα 10 και 15 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ. [Κανονισμός Διαχείρισης και Λειτουργίας ΕΛΣΤΑΤ](#)

Πιο συγκεκριμένα:

Η διάδοση των στατιστικών διενεργείται από την ΕΛΣΤΑΤ με την τήρηση των στατιστικών αρχών του Κώδικα Ορθής Πρακτικής των Ευρωπαϊκών Στατιστικών [ΚΟΠ](#), και ιδίως με την τήρηση της αρχής του στατιστικού απορρήτου.

[Στατιστικό απόρρητο](#)

11.2. Εμπιστευτικότητα – Διαχείριση δεδομένων

Η ΕΛΣΤΑΤ προστατεύει και δε διαδίδει τα στοιχεία, τα οποία έχει στη διάθεσή της ή στα οποία έχει πρόσβαση, που καθιστούν δυνατή την άμεση ή έμμεση αναγνώριση των στατιστικών μονάδων που τα παρείχαν με την αποκάλυψη εξατομικευμένων πληροφοριών, που λαμβάνονται άμεσα για στατιστικούς σκοπούς ή έμμεσα από διοικητικές ή άλλες πηγές. Λαμβάνει όλα τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα ώστε να μην είναι δυνατή η αναγνώριση των μεμονωμένων στατιστικών μονάδων με τα τεχνικά ή άλλα μέσα που εύλογα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τρίτους.

- Στατιστικά αποτελέσματα, που ενδέχεται να καθιστούν δυνατή την ταυτοποίηση της μονάδας των στατιστικών στοιχείων διαδίδονται από την ΕΛΣΤΑΤ, αποκλειστικά και μόνον εφόσον:

α) τα αποτελέσματα αυτά έχουν τροποποιηθεί, όπως ορίζεται ειδικότερα στον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος (ΕΛΣΣ), με τέτοιο τρόπο, ώστε η διάδοσή τους να μη θίγει το στατιστικό απόρρητο ή

β) η μονάδα των στατιστικών στοιχείων συμφώνησε ανεπιφύλακτα για την αποκάλυψη των δεδομένων.

- Τα απόρρητα στοιχεία που διαβιβάζονται από τους φορείς του ΕΛΣΣ στην ΕΛΣΤΑΤ χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για στατιστικούς σκοπούς και σε αυτά έχει αποκλειστικό δικαίωμα πρόσβασης μόνο το προσωπικό που απασχολείται για το σκοπό αυτόν και έχει οριστεί με πράξη του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ.
- Η ΕΛΣΤΑΤ μπορεί να χορηγεί σε ερευνητές που διενεργούν στατιστικές αναλύσεις για επιστημονικούς σκοπούς, πρόσβαση σε στοιχεία τα οποία καθιστούν δυνατή την έμμεση ταύτιση των στατιστικών μονάδων. Η πρόσβαση χορηγείται με τον όρο ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) έχει κατατεθεί σχετική αίτηση από τον ερευνητή, η οποία συνοδεύεται από λεπτομερή ερευνητική πρόταση σύμφωνα με τα ισχύοντα επιστημονικά πρότυπα:

β) η ερευνητική πρόταση αναφέρει με επαρκείς λεπτομέρειες το σύνολο των δεδομένων για το οποίο θα χορηγηθεί πρόσβαση, τις μεθόδους ανάλυσης των δεδομένων και τον απαιτούμενο χρόνο για τη διενέργεια της έρευνας:

γ) έχει συναφθεί, μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ και του μεμονωμένου ερευνητή, του ιδρύματος στο οποίο εργάζεται, ή του Οργανισμού που εντέλλεται τη διενέργεια της έρευνας, κατά περίπτωση, σύμβαση που καθορίζει τους όρους πρόσβασης, τις υποχρεώσεις των ερευνητών, τα μέτρα για την τήρηση του απορρήτου των στατιστικών δεδομένων και τις κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης αυτών των υποχρεώσεων.

- Ζητήματα που αναφέρονται στην τήρηση του στατιστικού απορρήτου εξετάζονται από την Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου που λειτουργεί στην ΕΛΣΤΑΤ. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής αυτής είναι να εισηγείται στον Πρόεδρο της ΕΛΣΤΑΤ:
 - ο για το επίπεδο ανάλυσης στο οποίο μπορούν να διατεθούν στατιστικά δεδομένα, έτσι ώστε να μην είναι δυνατή η αναγνώριση της ερευνώμενης μονάδας, είτε άμεσα είτε έμμεσα,
 - ο κριτήρια ανωνυμοποίησης για τα μικροδεδομένα που παρέχονται σε χρήστες,
 - ο για τη χορήγηση, σε ερευνητές, πρόσβασης σε εμπιστευτικά δεδομένα για επιστημονικούς σκοπούς.
- Το προσωπικό της ΕΛΣΤΑΤ, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, καθώς και οι Ιδιώτες Συνεργάτες που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων σε στατιστικές έρευνες διενεργούμενες από την ΕΛΣΤΑΤ, που αποκτούν, με οποιονδήποτε τρόπο, πρόσβαση σε απόρρητα στοιχεία δεσμεύονται από το απόρρητο και έχουν υποχρέωση χρήσης αυτών των στοιχείων αποκλειστικά για στατιστικούς σκοπούς της ΕΛΣΤΑΤ. Απαγορεύεται οποιαδήποτε χρήση αυτών των στοιχείων από τα ανωτέρω πρόσωπα και μετά τη λήξη των καθηκόντων τους.
- Η παραβίαση του απορρήτου των στοιχείων και/ή του στατιστικού απορρήτου από οποιονδήποτε υπάλληλο ή εργαζόμενο στην ΕΛΣΤΑΤ, συνιστά το πειθαρχικό παράπτωμα της παράβασης καθήκοντος και μπορεί να επισύρει την ποινή της οριστικής παύσης.

12. Στατιστική επεξεργασία

Στο παρόν τμήμα της έκθεσης υπάρχουν αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με το πλαίσιο δειγματοληψίας, το σχέδιο δειγματοληψίας, τις μονάδες του δείγματος, το μέγεθός του, τις σταθμίσεις και τον τρόπο συλλογής των στοιχείων. Οι πληροφορίες αυτές χρησιμοποιούνται κυρίως για τον υπολογισμό μέτρων ακρίβειας της έρευνας.

12.1. Πηγή δεδομένων

Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της χώρας ανεξαρτήτως του μεγέθους τους ή των κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών τους. Οι ακόλουθες μονάδες εξαιρέθηκαν από την έρευνα:

- Συλλογικές κατοικίες κάθε τύπου όπως οικοτροφεία, γηροκομεία, νοσοκομεία, φυλακές, κέντρα αποκατάστασης, στρατόπεδα κ.λ.π.)
- Νοικοκυριά με περισσότερους από πέντε τροφίμους
- Νοικοκυριά με αλλοδαπούς που υπηρετούν σε διπλωματικές αποστολές.

12.1.1. Σχέδιο δειγματοληψίας και διαδικασία

Τύπος δειγματοληπτικού σχεδίου

Εφαρμόστηκε η δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία βασισμένη στη μέθοδο του εναλλασσόμενου δείγματος και στην Απογραφή Πληθυσμού 2011. Η μέθοδος αυτή κρίθηκε η καταλληλότερη τόσο για συγχρονικές όσο και για διαχρονικές συγκρίσεις.

Κριτήρια στρωματοποίησης

Οι πρωταρχικές μονάδες δειγματοληψίας είναι οι μονάδες επιφάνειας (ένα ή περισσότερα οικοδομικά τετράγωνα), οι δευτερογενείς μονάδες δειγματοληψίας που επιλέχθηκαν σε κάθε μονάδα επιφάνειας είναι τα νοικοκυριά και τα μέλη τους. Το πρώτο κριτήριο στρωμάτωσης είναι η Περιφέρεια (NUTS 2), όπου σε κάθε μία από αυτές οι μονάδες επιφάνειας σχηματίστηκαν από το συνδυασμό της Περιφέρειας και του

βαθμού αστικότητας των δήμων και κοινοτήτων της Περιφέρειας (αστικές, ημι-αστικές, αγροτικές). Εξαιρώντας τα δύο πρώην πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης, τα στρώματα που σχηματίστηκαν με βάση το βαθμό αστικότητας είναι:

Πίνακας 24. Στρώματα – Βαθμός Αστικότητας

Περιοχές	Στρώμα	Αστικότητα
Αστικές	1	Δημοτικές ή Τοπικές κοινότητες με 10.000 κατοίκους ή περισσότερους
Ημιαστικές	2	Δημοτικές ή Τοπικές κοινότητες με 2.000 έως 9.999 κατοίκους
Αγροτικές	3	Τοπικές κοινότητες που έχουν έως 1.999 κατοίκους

Η πρώην Περιφέρεια Πρωτευούσης χωρίστηκε σε 31 στρώματα ίσου, περίπου, μεγέθους (ίδιος αριθμός νοικοκυριών), με βάση τους καταλόγους πλαίσια με τα οικοδομικά τετράγωνα των Δήμων και σύμφωνα με κοινωνικοοικονομικά κριτήρια. Όμοια, το πρώην Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης χωρίστηκε σε 9 ίσου μεγέθους στρώματα. Τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης αναλογούν στο 37% περίπου του συνολικού πληθυσμού και κατέχουν ακόμα μεγαλύτερα ποσοστά σε ορισμένες κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές.

Ο συνολικός αριθμός των τελικών στρωμάτων ήταν 79 (40 από την πρώην περιφέρεια πρωτευούσης και το πρώην πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης και 39 από το συνδυασμό Περιφερειών και βαθμού αστικότητας).

Το συνολικό αρχικό δείγμα νοικοκυριών ήταν 6.284 (κλάσμα δειγματοληψίας περίπου 1,42‰) και μοιράστηκε εξίσου εντός του έτους αναφοράς, έτσι ώστε να προκύπτουν τέσσερα (4) διαφορετικά ισομεγέθη και ισότιμα ανεξάρτητα δείγματα που αντιστοιχούν στα τέσσερα τρίμηνα του έτους.

Σχήματα Επιλογής Δείματος

1^ο στάδιο δειγματοληψίας

Στο πρώτο στάδιο δειγματοληψίας, από κάθε στρώμα h (όπως προέκυψε με βάση το βαθμό αστικότητας ανά Περιφέρεια), επιλέγονται n_h πρωταρχικές μονάδες (επιφάνειες), όπου ο αριθμός n_h ήταν ανάλογος του μεγέθους του πληθυσμού X_h του στρώματος (πλήθος νοικοκυριών, σύμφωνα με την τελευταία Απογραφή Πληθυσμού έτους 2011).

Σε κάθε τελικό στρώμα δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου το σύνολο των πρωταρχικών μονάδων που επιλέχθηκαν να είναι πολλαπλάσιο του τέσσερα. Με αυτό τον τρόπο, το δείγμα των πρωταρχικών μονάδων μπορούσε να διαιρεθεί σε 4 επιμέρους ισοδύναμα και ανεξάρτητα δείγματα ίδιου μεγέθους. Η περίοδος αναφοράς των στοιχείων των νοικοκυριών κάθε επιμέρους δείγματος αντιστοιχεί σε καθένα από τα 4 τρίμηνα του έτους, ώστε να επιτευχθεί πλήρης αντιπροσωπευτικότητα των δαπανών κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Κάθε μονάδα επιφάνειας (πρωταρχική μονάδα) έχει πιθανότητα επιλογής ανάλογη του μεγέθους της. Οπότε, εάν X_{hi} ήταν ο αριθμός των νοικοκυριών (σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού έτους 2011) της μονάδας στο δείγμα τάξεως i , τότε η πιθανότητα μιας μονάδας να επιλεγεί είναι:

$$P_{hi} = \frac{X_{hi}}{X_h} \quad (1)$$

Ο συνολικός αριθμός των πρωταρχικών δειγματοληπτικών μονάδων ήταν 1.023. Λόγω μη απόκρισης, ο τελικός αριθμός δειγματοληπτικών μονάδων που ερευνήθηκαν ήταν 1.004.

Επιπρόσθετα, όπως γίνεται κάθε χρόνο, το 25% του δείγματος των νοικοκυριών αντικαθίσταται από νέα νοικοκυριά που ανήκουν σε διαφορετικές πρωταρχικές δειγματοληπτικές μονάδες.

2ο στάδιο δειγματοληψίας

Σε αυτό το στάδιο, από κάθε πρωταρχική δειγματοληπτική μονάδα (επιλεγμένη επιφάνεια), επιλέγεται το δείγμα των τελικών δειγματοληπτικών μονάδων (νοικοκυριών). Ουσιαστικά, στο δεύτερο αυτό στάδιο, στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχει ένα προς ένα αντιστοιχίση μεταξύ νοικοκυριών και κατοικιών. Εάν η επιλεγθείσα κατοικία αποτελείται από ένα ή περισσότερα νοικοκυριά, τότε ερευνώνται όλα τα νοικοκυριά. Το δειγματοληπτικό πλαίσιο που περιλαμβάνει τις δευτερογενείς μονάδες (νοικοκυριά) στις επιλεγμένες μονάδες επιφάνειας **ενημερώθηκε** πριν την επιλογή των νοικοκυριών.

Αν θεωρήσουμε ότι M_{hi} είναι ο αριθμός των νοικοκυριών κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας στην i^{th} επιλεγμένη επιφάνεια του στρώματος h . Μέσα από αυτά τα νοικοκυριά ένα συστηματικό δείγμα

m_{hi} νοικοκυριών επιλέγεται με ίσες πιθανότητες. Καθένα από τα m_{hi} νοικοκυριά έχει την ίδια

$$\frac{m_{hi}}{M_{hi}}$$

πιθανότητα να περιληφθεί στο δείγμα, η οποία ισούται με:

Για κάθε επιλεγμένη πρωταρχική μονάδα αυτό που μένει είναι να προσδιοριστεί το μέγεθος του δείγματος

m_{hi} . Ο συνολικός αριθμός των νοικοκυριών που πρόκειται να ερευνηθούν σε σύνολο n_h επιλεγμένων

$$m_h = \sum_{i=1}^{n_h} m_{hi}$$

πρωταρχικών μονάδων υπολογίζεται σε

Δηλαδή, σε τελική ανάλυση, εφαρμόζοντας τη δισταδιακή στρωματοποιημένη διαδικασία, από το στρώμα

$$\frac{m_h}{M_h}$$

h επιλέγεται το ποσοστό των νοικοκυριών M_h .

Στην επαναλαμβανόμενη δειγματοληψία, ο αριθμητής του παραπάνω κλάσματος θα ποικίλει από δείγμα σε δείγμα. Πιο συγκεκριμένα, το παραπάνω κλάσμα αποτελεί μια τυχαία μεταβλητή. Σε κάθε πρωταρχική δειγματοληπτική μονάδα ο υπολογισμός του διαστήματος

$$\delta_{hi} = \frac{M_{hi}}{m_{hi}}$$

δειγματοληψίας γίνεται με τρόπο ώστε να ικανοποιούνται οι παρακάτω δύο συνθήκες:

α) Το εκτιμώμενο αποτέλεσμα $\frac{m_h}{M_h}$ να είναι προκαθορισμένο και ίσο με $\frac{1}{\lambda}$ σε κάθε γεωγραφική

Περιφέρεια (NUTS 2): $E\left(\frac{m_h}{M_h}\right) = \frac{1}{\lambda}$

β) Ο εκτιμητής του συνόλου των στρωμάτων Y^h (για κάθε χαρακτηριστικό) να είναι αυτό-σταθμιζόμενος. Με άλλα λόγια, ο υπολογιζόμενος εκτιμητής είναι το αποτέλεσμα που προκύπτει από το

άθροισμα των τιμών του χαρακτηριστικού του δείγματος νοικοκυριών m_h επί του αντίστροφου αριθμού του κλάσματος δειγματοληψίας λ , ο οποίος είναι ο ίδιος σε κάθε Περιφέρεια.

Οι συνθήκες (α) και (β) ικανοποιούνται όταν:

$$\frac{1}{n_h} \cdot \frac{1}{P_{hi}} \cdot \frac{M_{hi}}{m_{hi}} = \lambda \Rightarrow \frac{1}{n_h} \cdot \frac{1}{P_{hi}} \cdot \delta_{hi} = \lambda \Rightarrow \delta_{hi} = \frac{M_{hi}}{m_{hi}} = \lambda \cdot n_h \cdot P_{hi}$$

Ανανέωση δείγματος: εναλλασσόμενο δείγμα

Η έρευνα ακολουθεί το σχεδιασμό εναλλασσόμενου δείγματος. Το δείγμα για κάθε έτος αποτελείται από 4 όμοια τμήματα, τα οποία παραμένουν στην έρευνα για 1-4 έτη. Με εξαίρεση τα πρώτα τρία χρόνια της έρευνας, κάθε τμήμα παραμένει στην έρευνα για 4 έτη. Κάθε έτος, ένα από τα 4 τμήματα του προηγούμενου έτους εγκαταλείπει την έρευνα και ένα νέο μέρος προστίθεται. Μεταξύ των ετών T και T+1 η επικάλυψη του δείγματος ανέρχεται στο 75%. Η επικάλυψη μεταξύ των ετών T και T+2 είναι 50% και μειώνεται στο 25% από το έτος T έως T+3, και στο μηδέν για μεγαλύτερα διαστήματα.

12.1.2. Δειγματοληπτική μονάδα

Νοικοκυριά και μέλη νοικοκυριών

12.1.3. Ποσοστό και μέγεθος δείγματος

Όλες οι σχετικές πληροφορίες έχουν ήδη παρουσιασθεί στις προηγούμενες παραγράφους της παρούσας ενότητας, καθώς και στην παράγραφο 5.1 σχετικά με τη συνολική ακρίβεια του σχεδίου δειγματοληψίας.

12.2. Συχνότητα συλλογής στοιχείων

Η συχνότητα συλλογής των δεδομένων είναι διαρκής σε όλο το έτος.

12.3. Συλλογή στοιχείων

Η μέθοδος συλλογής των στοιχείων είναι η προσωπική συνέντευξη (Paper-Assisted Personal Interview (PAPI)).

Ερωτηματολόγια

Οι πληροφορίες συγκεντρώνονται με τα παρακάτω ερωτηματολόγια /έντυπα:

- Ερωτηματολόγιο νοικοκυριού (μητρώο, στοιχεία κατοικίας, δαπάνες) - «ΕΟΠ:1»
[Ερωτηματολόγιο νοικοκυριού](#)
- Ερωτηματολόγιο μέλους ηλικίας 14 ετών και άνω (προσωπικές δαπάνες, απασχόληση, εισόδημα) - «ΕΟΠ:2»
[Ερωτηματολόγιο μέλους ηλικίας 14 ετών και άνω](#)
- Ερωτηματολόγιο μέλους ηλικίας κάτω των 14 ετών (προσωπικές δαπάνες) - «ΕΟΠ:3»
[Ερωτηματολόγιο μέλους ηλικίας κάτω των 14 ετών](#)

Στην έρευνα χρησιμοποιούνται και βοηθητικά έντυπα για την καλύτερη διεξαγωγή της όπως π. χ ενδεικτικά αναφέρουμε Χαρτογραφικό σχεδιάγραμμα και κατάλογος - πλαίσιο κατοικιών/ σημειωματάριο για καταγραφή των καθημερινών δαπανών του νοικοκυριού στη διάρκεια των ημερών που ερευνάται /επιστολές για την ειδοποίηση των νοικοκυριών ότι συμμετέχουν στην έρευνα/έντυπο με παρατηρήσεις του ερευνητή για τη συνεργασία του με το νοικοκυριό / έντυπο καταχώρησης κωδικών ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας, εισοδημάτων, νομών, χωρών κλπ.

Τρόπος συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων

α) Περίοδος διενέργειας της έρευνας στο νοικοκυριό

Η συνολική διάρκεια της έρευνας σε κάθε νοικοκυριό είναι 14 συνεχείς ημέρες (εργάσιμες και μη).

β) Χρονοδιάγραμμα εργασιών για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων

Την πρώτη ημέρα :

- Θα εξασφαλίσει τη συνεργασία με τα νοικοκυριά που έχουν επιλεγεί.
- Θα συμπληρώσει το τμήμα Α (1,2) του ΕΟΠ:1 που αναφέρεται στη σύνθεση του νοικοκυριού (δημογραφικά χαρακτηριστικά, υπηκοότητα και κύρια οικονομική δραστηριότητα) και στα στοιχεία εκπαίδευσης και υγείας των μελών του, για να γνωρίζει με πόσα και ποια μέλη θα συνεργαστεί στο κάθε νοικοκυριό, καθώς και το Τμήμα Β' του ΕΟΠ:2 που αναφέρεται στην απασχόληση των μελών του νοικοκυριού.
- Θα παραδώσει τα ειδικά “Σημειωματάρια” για την καταγραφή των καθημερινών δαπανών που θα πραγματοποιούν τα νοικοκυριά κατά τις 14 ημέρες, συμπεριλαμβανομένης και της
- πρώτης ημέρας που εξασφαλίζεται η συνεργασία και θα εξηγήσει τον τρόπο συμπλήρωσής τους σε όλα τα μέλη του νοικοκυριού ηλικίας 7 ετών και άνω.
- Τις επόμενες 12 ημέρες :
- Θα συμπληρώνει σταδιακά τα τμήματα Β (στοιχεία κατοικίας), και ΙΒ (πηγές εισοδημάτων), καθώς και τις δαπάνες των τμημάτων Γ - Θ του ΕΟΠ:1, κατανέμοντας αυτές στο χρονικό διάστημα των 2 εβδομάδων, για να μην επιβαρυνθεί πολύ ο καθημερινός χρόνος συνεργασίας με το νοικοκυριό.
- Θα ελέγχει , για τυχόν λάθη ή παραλείψεις, τις δαπάνες που έχουν καταγράψει τα μέλη του νοικοκυριού στα ειδικά “Σημειωματάρια” και θα τις μεταφέρει, αντίστοιχα, στο ΕΟΠ:1 (τμήματα Ζ - ΙΑ), στο ΕΟΠ:2 (Τμήμα Α) και στο ΕΟΠ:3.

Τη 14η ημέρα :

Θα καταγράψει τις δαπάνες της προηγούμενης ημέρας (13^{ης} ημέρας), θα συμπληρώσει το τμήμα Γ του ΕΟΠ:2, που αφορά στα εισοδήματα των μελών του νοικοκυριού και θα τακτοποιήσει και τις τυχόν εκκρεμότητες που υπάρχουν στην καταγραφή των πληροφοριών.

12.4. Επικύρωση Δεδομένων

Η επικύρωση των δεδομένων γίνεται με τη διενέργεια ποιοτικών και ποσοτικών ελέγχων που βασίζονται σε:

- Διασταυρώσεις του πρωτογενούς υλικού με αντίστοιχα στοιχεία προηγούμενου έτους
- Συγκρίσεις των βασικών μεγεθών της έρευνας με αντίστοιχα μεγέθη άλλων στατιστικών πηγών
- Υπολογισμός σφαλμάτων δειγματοληψίας, που χρησιμοποιούνται και ως κριτήριο για την επιβεβαίωση και τελική επικύρωση των στοιχείων.

12.5. Κατάρτιση Δεδομένων

Στην συγκεκριμένη ενότητα υπάρχει περιγραφή της διαδικασίας στάθμισης, εκτίμησης των χαρακτηριστικών της έρευνας και εκτίμησης τιμών που λείπουν.

12.5.1. Σταθμίσεις

Οι συντελεστές στάθμισης δειγματοληπτικού σχεδίου, DW_{hi} , υπολογίσθηκαν με τη χρήση της παρακάτω φόρμουλας (αντίστροφο της πιθανότητας επιλογής):

$$\frac{1}{n_h} \cdot \frac{1}{P_{hi}} \cdot \frac{M_{hi}}{m_{hi}} = DW_{hi}$$

όπου

M_{hi} = ο αριθμός των νοικοκυριών του ενημερωμένου δειγματοληπτικού πλαισίου στην επιφάνεια h_i (πρωταρχική μονάδα)

m_{hi} = ο αριθμός των επιλεγμένων νοικοκυριών στην επιφάνεια h_i (πρωταρχική μονάδα)

n_h = το μέγεθος του δείγματος των πρωταρχικών μονάδων του στρώματος h

P_{hi} = η πιθανότητα επιλογής της πρωταρχικής μονάδας h_i .

Έστω W^{hij} (>0) η στάθμιση του νοικοκυριού j ($j = 1, \dots, m_{hi}$), το οποίο ανήκει στην μονάδα επιφάνειας i , του στρώματος h . Η στάθμιση W^{hij} είναι αποτέλεσμα τριών παραγόντων: α) αντίστροφη πιθανότητα επιλογής της δειγματοληπτικής μονάδας, β) αντίστροφο του ποσοστού απόκρισης r^h του στρώματος h και γ) ο παράγοντας t^{hij} , ο οποίος εξασφαλίζει την προσαρμογή των παραγόμενων εκτιμήσεων σε συγκεκριμένες τιμές του πληθυσμού (οι τιμές αυτές είναι γνωστές από πληθυσμιακά σύνολα, όπως αυτά προκύπτουν από απογραφές, διοικητικές πηγές, προβλέψεις πληθυσμού κ.λ.π.). Η

στάθμιση W^{hij} ορίζεται ως:

$$W^{hij} = P_{hij}^{-1} \cdot r_h^{-1} \cdot t^{hij}$$

όπου:

P_{hij} : η πιθανότητα επιλογής της hij μονάδας

r_h : το ποσοστό απόκρισης των μονάδων του στρώματος h

t^{hij} : Ο παράγοντας προσαρμογής του συνόλου νοικοκυριών και ατόμων σε εξωτερικά δεδομένα

Πιθανότητα επιλογής των νοικοκυριών

Εφαρμόστηκε η δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία, σύμφωνα με την οποία στα τελικά στρώματα οι μονάδες επιφάνειας επιλέχθηκαν με ανάλογες με το μέγεθός τους πιθανότητες και στις επιλεγμένες μονάδες επιφάνειας, τα νοικοκυριά επιλέχθηκαν με ίσες πιθανότητες. Οι πιθανότητες επιλογής των νοικοκυριών ορίζονται ως εξής:

$$p_{hij} = n_h \cdot P_{hi} \cdot \frac{m_{hi}}{M_{hi}} \Rightarrow P_{hij}^{-1} = \frac{1}{n_h} \cdot \frac{1}{P_{hi}} \cdot \frac{M_{hi}}{m_{hi}} \quad (2)$$

όπου:

$P_{hi} = \frac{X_{hi}}{X^h}$: πιθανότητα επιλογής της hi μονάδας επιφάνειας

X_{hi} : Ο αριθμός νοικοκυριών της hi μονάδας επιφάνειας, σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού του 2011

X^h : Ο αριθμός νοικοκυριών του στρώματος h , σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού του 2011

M_{hi} : Ο αριθμός νοικοκυριών της hi μονάδας επιφάνειας που καταγράφονται στον ενημερωμένο κατάλογο-πλαίσιο

m_{hi} : Το αρχικό μέγεθος δείγματος νοικοκυριών initial της hi μονάδας επιφάνειας που επιλέγονται από το M_{hi} σύνολο

Διορθώσεις μη-απόκρισης

Σε κάθε τελικό στρώμα πραγματοποιήθηκε διόρθωση για τα νοικοκυριά που δεν αποκρίθηκαν στην έρευνα με το αντίστροφο του ποσοστού απόκρισης, ώστε να γίνει αναπλήρωση για τις περιπτώσεις αρνήσεων σε κάθε στρώμα.

Διορθώσεις με τη χρήση εξωτερικών στοιχείων

Πραγματοποιήθηκε διόρθωση με τη χρήση εξωτερικών στοιχείων, η οποία προϋποθέτει την διόρθωση (calibration) των σταθμίσεων των νοικοκυριών σε συνδυασμό με εξωτερικές πηγές. Αυτό συνεπάγεται τη χρήση κατανομών βοηθητικών μεταβλητών τόσο σε επίπεδο νοικοκυριού όσο και σε επίπεδο ατόμου. Η βοηθητική μεταβλητή που χρησιμοποιείται σε επίπεδο νοικοκυριού είναι το μέγεθος του νοικοκυριού ενώ σε επίπεδο ατόμου χρησιμοποιείται η κατανομή του πληθυσμού με βάση την ηλικία (πενταετείς ομάδες ηλικιών) και το φύλο.

Εφαρμόζοντας τη διαδικασία αυτή α) τα εκτιμώμενα νοικοκυριά κατά μέγεθος είναι σύμφωνα με τον αριθμό των νοικοκυριών της περιόδου αναφοράς, όπως προέκυψε από την προβολή της τάσης του πληθυσμού που παρατηρείται μεταξύ των Απογραφών των ετών 2001 και 2011, και β) ο εκτιμώμενος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία συμφωνεί με τον πληθυσμό, όπως υπολογίστηκε μέσω της προβολής των δεδομένων της περιόδου αναφοράς που προέρχονται από τις στατιστικές φυσικής κίνησης (απογραφής πληθυσμού, γεννήσεις, θάνατοι, μετανάστευση).

12.5.2. Εκτιμήσεις και διορθώσεις μη απόκρισης

Στην συνέχεια παρουσιάζεται η γενική διαδικασία που εφαρμόστηκε για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας (μέση τελική δαπάνη κατανάλωσης νοικοκυριού), καθώς και για τον υπολογισμό των τυπικών σφαλμάτων και των συντελεστών μεταβλητότητας.

Έστω y_{hij} η τιμή του χαρακτηριστικού y του ερευνώμενου νοικοκυριού τάξης j , στην επιφάνεια hi .

Επιπλέον, έστω Y^h το σύνολο των στρωμάτων, το οποίο προκύπτει εάν αθροίσουμε το χαρακτηριστικό y για το σύνολο των νοικοκυριών που περιλαμβάνονται στο στρώμα h .

Η συνάρτηση του εκτιμητή με βάση τη δισταδιακή δειγματοληψία είναι:

$$\hat{Y}_h = \sum_{i=1}^{n_h} \sum_{j=1}^{m_{hi}} w_{hij} \cdot y_{hij} \quad (3)$$

όπου

w_{hij} είναι η τελική (διορθωμένη) στάθμιση για το νοικοκυριό.

Για την εκτίμηση του χαρακτηριστικού y σε επίπεδο χώρας, όλες οι εκτιμήσεις των στρωμάτων \hat{Y}_h θα πρέπει να προστεθούν ως εξής:

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h \quad (4).$$

Εκτίμηση ποσοστού

Η εκτίμηση του αριθμού των νοικοκυριών X_h στο στρώμα h υπολογίζεται με βάση τη σχέση:

$$\hat{X}_h = \sum_{i=1}^{n_h} \sum_{j=1}^{m_{hi}} w_{hij} \quad (5)$$

ενώ για την εκτίμηση του σχετικού χαρακτηριστικού σε επίπεδο χώρας, προστίθενται οι εκτιμητές όλων των στρωμάτων, δηλαδή:

$$\hat{X} = \sum_h \hat{X}_h \quad (6).$$

Η φόρμουλα για τον υπολογισμό της εκτιμήτριας \hat{R} (μέση μηνιαία δαπάνη κατανάλωσης νοικοκυριών) με βάση τη δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία είναι:

$$\hat{R} = \frac{\hat{Y}}{\hat{X}} = \frac{\sum_{h=1}^H \sum_{i=1}^{n_h} \sum_{j=1}^{m_{hi}} w_{hij} \cdot y_{hij}}{\sum_{h=1}^H \sum_{i=1}^{n_h} \sum_{j=1}^{m_{hi}} w_{hij}} \quad (7).$$

Εκτίμηση διακύμανσης

Προκειμένου να εκτιμηθούν οι διακυμάνσεις των απαιτούμενων χαρακτηριστικών (μέση τελική δαπάνη κατανάλωσης νοικοκυριού ανά κατηγορία δαπάνης), τα ακόλουθα βήματα πρέπει να εφαρμοστούν:

α. Για κάθε επιλεγμένη μονάδα επιφάνειας PSU i του στρώματος h , υπολογίζουμε τις ποσότητες T_{hi} και F_{hi} χρησιμοποιώντας τους ακόλουθους τύπους:

$$T_{hi} = n_h \cdot \sum_{j=1}^{m_{hi}} w_{hij} \cdot y_{hij} \quad (8)$$

και

$$F_{hi} = n_h \cdot \sum_{j=1}^{m_{hi}} w_{hij} \quad (9).$$

β. Δεδομένου ότι τα T_{hi} και F_{hi} έχουν υπολογισθεί για κάθε μονάδα επιφάνειας i ($i = 1, 2, \dots, n_h$) του στρώματος h , τότε η

$V\left(\hat{Y}_h\right)$ υπολογίζεται ως εξής:

$$V\left(\hat{Y}_h\right) = \frac{1}{n_h \cdot (n_h - 1)} \cdot \left[\sum_{i=1}^{n_h} T_{hi}^2 - \frac{1}{n_h} \cdot \left(\sum_{i=1}^{n_h} T_{hi} \right)^2 \right] \quad (10)$$

και η

$V\left(\hat{Y}\right)$ (σε επίπεδο χώρας) υπολογίζεται προσθέτοντας την $V\left(\hat{Y}_h\right)$ για κάθε στρώμα h , που

σημαίνει ότι

$$V\left(\hat{Y}\right) = \sum_h V\left(\hat{Y}_h\right) \quad (11)$$

Αντιστοίχως, η $V\left(\hat{X}_h\right)$ υπολογίζεται από τη σχέση

$$V\left(\hat{X}_h\right) = \frac{1}{n_h \cdot (n_h - 1)} \cdot \left[\sum_{i=1}^{n_h} F_{hi}^2 - \frac{1}{n_h} \cdot \left(\sum_{i=1}^{n_h} F_{hi} \right)^2 \right] \quad (12)$$

και η

$V\left(\hat{X}\right)$ (σε επίπεδο χώρας) υπολογίζεται προσθέτοντας τη $V\left(\hat{X}_h\right)$ για κάθε στρώμα h , που

σημαίνει ότι

$$V\left(\hat{X}\right) = \sum_h V\left(\hat{X}_h\right) \quad (13)$$

Η μέση τελική δαπάνη κατανάλωσης ανά νοικοκυριό ορίζεται ως

$$\hat{R} = \frac{\hat{Y}}{\hat{X}} \quad (14)$$

Η διακύμανση της \hat{R} μπορεί να υπολογισθεί ως εξής

$$V\left(\hat{R}\right) = \frac{V\left(\hat{Y}\right) + \hat{R}^2 \cdot V\left(\hat{X}\right) - 2 \cdot \hat{R} \cdot Cov\left(\hat{Y}, \hat{X}\right)}{\hat{X}^2} \quad (15)$$

όπου

$$Cov\left(\hat{Y}_h, \hat{X}_h\right) = \frac{1}{n_h \cdot (n_h - 1)} \cdot \left[\sum_{i=1}^{n_h} T_{hi} \cdot F_{hi} - \frac{1}{n_h} \cdot \left(\sum_{i=1}^{n_h} T_{hi} \right) \left(\sum_{i=1}^{n_h} F_{hi} \right) \right] \quad (16)$$

και

$$Cov\left(\hat{Y}, \hat{X}\right) = \sum_h Cov\left(\hat{Y}_h, \hat{X}_h\right) \quad (17).$$

Επίσης, για να εκτιμηθούν οι διακυμάνσεις της μέσης τελικής δαπάνης κατανάλωσης νοικοκυριού για συγκεκριμένες υποομάδες του πληθυσμού, ακολουθήθηκε η διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω. Για

τις περιπτώσεις αυτές ορίστηκαν μεταβλητές συγκεκριμένων κατηγοριών, ώστε να αντιπροσωπεύονται οι συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού (κατηγορίες) που απαιτείται, π.χ. επαγγελματική θέση του υπεύθυνου του νοικοκυριού = ανειδίκευτος εργάτης στη βιομηχανία και τη παροχή υπηρεσιών, μη ανειδίκευτος εργάτης στη βιομηχανία και τη παροχή υπηρεσιών, κλπ.

Έστω,

- συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα (κατηγορία) που συμβολίζεται U_d , όπου $U_d \subset U$ (σύνολο πληθυσμού)

- Το μέγεθος της πληθυσμιακής ομάδας U_d συμβολίζεται N_d

Τότε η τιμή για το j στοιχείο (νοικοκυριό ή υπεύθυνος του νοικοκυριού) στην επιλεγμένη επιφάνεια i του τελικού στρώματος h της μεταβλητής προσδιορισμού συμβολίζεται ως εξής:

$$y_{hij} = \begin{cases} y_{hij} & \text{αν } i \in U_d \\ 0 & \text{διαφορετικά} \end{cases}$$

$$w_{hij} = \begin{cases} w_{hij} & \text{αν } i \in U_d \\ 0 & \text{διαφορετικά} \end{cases}$$

Χρησιμοποιώντας τους παραπάνω δείκτες και ακολουθώντας τη διαδικασία και τους τύπους που περιγράφηκαν παραπάνω, εκτιμήθηκαν τα χαρακτηριστικά και τα δειγματοληπτικά σφάλματα της μέσης τελικής δαπάνης κατανάλωσης των νοικοκυριών για κάθε συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Σχετικά με τις **Αντικαταστάσεις** αναφέρουμε τα ακόλουθα

Αντικαταστάσεις κατοικιών

Αντικαταστάσεις κύριων κατοικιών, οι οποίες κατοικούνταν, έγιναν στις περιπτώσεις που η συνεργασία με τα νοικοκυριά δεν ήταν δυνατή για κάποιον από τους ακόλουθους λόγους:

- Αδυναμία ερευνώμενου
- Άρνηση
- Προσωρινή απουσία
- Άλλοι λόγοι

Συγκεκριμένα, αντικαταστάθηκαν οι κατοικίες στις περιπτώσεις που η επικοινωνία δεν ήταν δυνατή λόγω αντικειμενικής αδυναμίας (ασθένεια, κωφάλαλοι, κλπ.) ή λόγω προσωρινής απουσίας. Σε περιπτώσεις άρνησης για συνεργασία, ο ερευνητής όφειλε να καταβάλει τη μεγαλύτερη δυνατή προσπάθεια για να μεταπείσει το νοικοκυριό να συνεργαστεί. Όπου αυτό δεν καθίστατο δυνατό γινόταν αντικατάσταση. Τέλος, στις περιπτώσεις προσωρινής απουσίας ο ερευνητής θα έπρεπε να επισκεφθεί το νοικοκυριό τουλάχιστον τρεις φορές πριν το αντικαταστήσει.

- **Κατοικίες που δεν αντικαταστάθηκαν**

Κατοικίες που επιλέχθηκαν για έρευνα αλλά δεν αντικαταστάθηκαν ήταν:

- ο Κενές κατοικίες
- ο Δευτερεύουσες ή εξοχικές κατοικίες, ανεξάρτητα από το εάν κατοικούνταν ή όχι
- ο Κατοικίες των οποίων τα μέλη υπηρετούσαν σε διπλωματικές αποστολές (π.χ. πρόξενοι, προσωπικό ενόπλων δυνάμεων άλλων χωρών κλπ.)

- **Μέθοδος αντικατάστασης**

Η αντικατάσταση νοικοκυριών σε περιπτώσεις άρνησης συνεργασίας οφείλει να γίνεται με τον πλέον συνεπή τρόπο. Ο ερευνητής πρέπει να αντικαθιστά το νοικοκυριό με ένα που θα έχει όμοια βασικά χαρακτηριστικά, όπως π.χ. ανάλογη σύνθεση, ίδιος τύπος ιδιοκτησίας, ίδιο επάγγελμα υπεύθυνου του νοικοκυριού. Κάθε νοικοκυριό που δεν ανταποκρίνεται, δηλαδή, αντικαθίσταται με το επόμενο νοικοκυριό από τον κατάλογο, το οποίο έχει όσο το δυνατό περισσότερα όμοια χαρακτηριστικά, με εξαίρεση όμως το τελευταίο νοικοκυριό του καταλόγου. Η μέθοδος αντικαταστάσεων ελέγχθηκε με βάση το 'ΕΟΠ:5'.

Το ποσοστό τιμών μεταβλητών που υποκαθίστανται (τεκμαρτών τιμών) ανέρχεται σε περίπου 20%.

12.6. Προσαρμογές

13. Σχόλια